

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un um. . 14
Pe o lună . 2.40
Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20,
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

Vremuri de scepticism.

Mărturisim că învățămintele zilelor din urmă ne-au răpit și puțină speranță ce mai aveam într-o revenire a oficialității noastre la conștiința supremei sale datorii de-a opri, în merul lui fatal, procesul de distrămăre morală pe care l-a provocat singură într-o clipă de dureroasă uitare de sine. Am semnalat pas de pas ravigiile acestui dezastruos proces: am arătat cum prin puvoii de calomnii și insinuații otrăvitoare ce-a deslănțuit în viața noastră publică a surpat însăși temelia morală a năzuințelor noastre: încrederea împrumutată dintre noi și — oricât de însângerați de săgețile răuvoitorilor noștri — n'am lipsit dela postul datoriei noastre de-a abate după putință primejdia unei totale devalvări morale și de-a chiema sub flamura muncii de reculegere pe cei ce în aceste zile de grea cumpănă au avut tăria să-și păstreze calmul unei conștiinți superioare.

Credeam că prin ralierea oamenilor neîncătușați de ispita ambiției deșarte și neînsetați după satisfacția unei zadarnice și răuînțelese răzbunări, vom reuși să punem un zăgaz hotărâtor curentului de atrofiare a conștiințelor, readucând în minți claritatea aspirațiilor noastre și reînviind în inimi virtutea învingerii de sine.

Inspirați de acest gând frumos ne-am așternut cu însuflețire pe

muncă și am primit cu resemnare ploaia de săgeți ce n'a încetat să curgă asupra noastră. Din haosul nenumeratelor noastre probleme de viață am purces să desprindem linii de orientare și să concentrăm atențiunea publicului nostru asupra trebuințelor noastre de cea mai arzătoare actualitate. Și pentru a întreține un mai viu stimulent de reculegere morală am prilejit publicului nostru un șir întreg de momente de înălțare, între cari de cea mai înaltă valoare etică pentru năzuințele noastre naționale, a fost, fără îndoială, cel al șezătorii scriitorilor.

N'am șovăit o singură clipă să fim glasul clar și răspicat al credințelor genuine românești. N'au izbutit să ne împiedice în împlinirea misiunii noastre ideale considerații de nici un ordin al minciunii convenționale, pentru că ne-am dat pe deplin seama de puterea covârșitoare ce tinde să ne sugrume naționalitatea și pentru că am avut totdeauna convingerea, că în situația extrem de gravă în care ne aflăm, singurul nostru paratoner numai intransigența cea mai neîmpăcată poate să ne fie.

Și ne alintam în iluzia, că cei cari inspirați de geniul rău al neamului nostru au pornit campania de distrugere împotriva noastră, văzând pildele zilnice ale unei conștiințe activități naționale și duminindu-se asupra valorii ce trebuie să reprezinte la noi gru-

parea cea mai selectă de forțe productive, grupare care face mănunchiul de luptători al ziarului nostru, vor conveni în cele din urmă să găsească soluția în a îmbrățișa cu toată sinceritatea flamura de luptă a noii noastre generații.

Durere însă, învățămintele zilelor din urmă ne-au risipit și această iluzie, — răsădindu-ne în locu-i cea mai amară decepție. Învățămintele aceste ne arată că reprezentanții efectivi ai comitetului nostru național, departe de a trada cea mai palidă intenție de-a opri torrentul disoluțiunii morale, stăruie și astăzi cu aceiași îndârjire în a-i deschide noi și noi alvii în jalnica noastră viață publică... Ei nu s'au îngrozit de pustiirile de până acum, — vor altele și mai fatale...

Ne întrebăm cu îngrijorare, își va găsi oare o margine pornirea aceasta nefastă? Căci am văzut cum robiți de ea, li-sa întunecat, cu prilejul șezătorii scriitorilor, până și *înțelegera pentru cele mai înalte aspirații naționale ale noastre*; am văzut cum supuși de acelaș gând desnădăjduit au convenit cu P. S. Sa Episcopul Aradului să ne înfiereze, pentru că ne-am împlinit cea mai elementară, cea mai impresoaă datorie de apărători legitimi ai școalelor noastre și am mai văzut, însfârșit, cum, în prada celei mai jalnice inconsecvențe, și-au desmintit însuși rostul lor de existență, luând apărarea politice mangriste a

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“

E târziu și firea 'ntreagă.

*E târziu și firea 'ntreagă
Doarme-acuma somnul dulce,
Biete gândurile mele
Nu pot însă să se culce.*

*Din trecut în noaptea asta
Ele chiamă rânduri-rânduri
De albastri ochi și negri,
Visători și duși pe gânduri.*

*Din viața mea 'ntr'o clipă
Șir de ani eu văd de-odată.
Ce mai bine! Plini de jale
Ochii mei la ea azi cată.*

*Somn ușor, copilă dragă,
Ți-s'a pune acum la gene
Și tu'n vis aievea poate
Vezi un șir de Cosânzene.*

*Crânguri, codri, văi, genune
Și regină peste toate
Stăpânind în jur de tine
Tu te vezi pe tine poate.*

*Faci un semn și la poruncă
Feți frumoși pășesc agale
Toți viața să și-o 'nchine
Farmecelor vorbeii tale...*

*De departe 'n noaptea asta
Ți trimiț și eu scrisoare
Și de dragul tău acum
Țes un vis de sărbătoare...*

Sebastian Bornemisa.

François Coppée.

Apusul Soarelui.

Trad. de Zaharia Bărbulescu.

După amiaza aceea dela sfârșitul lui Octombrie fusese foarte frumoasă și un rătăcitor pașnic o întrebunțase întreagă la scotocitul cărților vechi. Cercetase toate grămezile anticarilor, începând cu cei de lângă parapetul cheiului Saint-Michel, nu cu speranța de a găsi prea rarul Alde sau Elzevirul, care nu se mai găsește — e departe timpul când puteai găsi volumul *Pâtissier françois* în raftul cu cărți de câte doi bani! — ci pentru ca să se bucure mai mult timp de frumoasa preambulă de pe malurile Senei și pentru ca să-și fărmece visarea cu ultimul suris al vremii frumoase. Ce zi! Un cer senin, un soare călduț și uneori o adiere neașteptată de vânt răcoros, ușor. Pe la mijlocul drumului, cercetătorul a găsit și-a cumpărat pentru neînsemnata sumă de doi franci, un exemplar cam ros, dar destul de bun încă, din *Gaspard al Noptii* de Aloysius Bertrand, care umplea golul cel mai mare din colecția lui de romantici. Apoi, strângând cu dragoste sub braț ceva, ce găsise,

își urmă cercetarea până la Pont-Royal, unde ajunse pe la orele cinci. Era puțin cam ostent; mesele rotunde înșiruite în fața cafenelei Orsay îl poftiau la odihnă. Se așează și ceru un pahar de bere.

Apoi își preumblă privirile împrejur; clipa era minunată. Colo, la stânga, în albastrul deschis pe care îl catifela cu razele sale, soarele ce cobora maiestros, trimițând frumoasei privești a Parisului rămasul său bun aurit. Manuchiul de platani ale căror ramuri se amestecă cu catargele Fregatei, plopii subțiri cari umbresc băile Vigier și, mai încolo, castanii stufoși ai terasei de pe malul apei se inflăcăraseră de lungul sărutat al apusului iar frunzele lor păreau de aramă și de aur. Un fulger purpuriu țâșnia din toate geamurile pavilionului Tuileriilor și linia armonioasă și cenușie a vechiului Louvre era scaldată într-o strălucire roșiatică. O lumină strălucitoare și caldă lovia pieziș toate lucrurile, lungindu-le umbrele pe pământ, silind pe trecători să clipiască din ochi, făcând să strălucească alătururile trăsurilor și pulpele lucitoare ale cailor. Natura, artistă mare și desinteresată, făcea în ziua aceia artă pentru artă și își îngrijia apusul de soare. Rătăcitorul nostru care privia din întâmplare spectacolul acesta se simți de odată cuprins de entuziasm în fața liniștei și luminei strălucitoare, care schimba înfățișarea clădirilor, a copacilor și a cerului.

În timpul acesta, dintre numărșii trecători cari se îndreptau spre casă trecând podul și cheiul, mulți se apropiu de mesele cafenelei

P. S. Sale... numai și numai din pricină că noi ne-am făcut iarăș datoria de a o ataca cu toată hotărârea convingerii cinstite.

O atitudine atât de dezechilibrată ca aceasta era apoi numai firesc să se învedereze și în înscenările neajutorate dela adunarea kossuthistă din Arad și dela Igrış. Căci numai dovezi de-o conștientă și serioasă acțiune n'au putut să fie aceste...

Tot atâtea semne, în sfârșit, că reprezentanții efectivi ai comitetului național, conducătorii ziarului „autorizat“, au reușit să salveze *solidaritatea* și *disciplina* în partid... Mai rămâne ca lumea noastră românească, dimpreună cu noi, să dea și ea dovezi plauzibile că se solidarizează cu ei în a boicota pe scriitorii români, că aprobă, — din înalte considerații pentru natura ireductibilă a *legii Aponyi* — felul lor de-a lua apărarea școalelor noastre și că consimte pentru acreditarea formulei ingenioase, cu care ei vor să salveze tainica armonie dintre politica gazetei autorizate și politica desfășurată în sinod cu asistența vicarului Mangra...

Intr'adevăr, dacă în lumea noastră intelectuală n'am putea să observăm, — nici după aceste prea grăitoare dovezi despre cum își înțeleg autorizații noștri datoria românească, — semnele unei categorice desaprobări — ne-am alege, fatal, cu constatarea că epoca prin care trecem e o epocă de scepticism, în care sinceritatea și adevărul credințelor sânt sufocate de formulismul eufemistic, calp însă și gol, al minciunii.

Scepticismul ne mai poate explica numai simptomele din tristele noastre vremuri, scepticismul care s'a pogorât cu suflarea lui de ghiață în sufletele noastre ca să ne sece credința și să-i stingă strălucirile de fulger și

lumină în cari ar trebui să sbucnească azi, în aceste vremuri de mare răspundere națională.

Dar mai așteptăm. Din rezervoarele tainice ale sănătății noastre morale pot să țșnească încă energii mântuitoare. Se poate chiar că înșiși bărbații mai senini dela conducerea partidului să fi regretat adânc neprecugetarea de-a fi încredințat conducerea efectivă mâinilor în cari se află ea astăzi. Probele de destoinicie ce au dat aceste mâni poate să-i fi înspăimântat și pe ei și să-i fi convins că lozinca „solidarității“ în sensul ei oficial s'a dovedit o lozincă sterilă, o formulă calpă și deșartă, care nu poate să primească conținutul adevărului decât admitând în lupta noastră națională substanțele regeneratoare ale credințelor propagate de acest ziar.

Vom mai aștepta deci, nu vom conțeni însă să ne facem cu atât mai deplin datoria de vestiitori ai unor vremuri nouă.

Tricolorul face parte din portul românesc! *In unul dintre numerele din luna trecută, am înregistrat un nou caz de volnicie jandarmerească întâmplată în Câmpeni, unde jandarmii au rupt cocardele tricolore de pe hainele mai multor românce.*

Din Budapesta primum azi, pe telefon, știria că în urma acestui articol al „Tribunei“, ministrul de interne a ordonat cea mai severă anchetă.

*Interogându-se mai mulți martori, s'a constatat, că cele scrise de noi corăspund adevărului. În urma acestei anchete, jandarmii cari au săvârșit brutalitatea aceasta neomenescă au fost pedepsiți, iar ministrul de interne a adresat un ordin **confidențial** tuturor posturilor de jandarmi, oprindu-i să se atingă pe viitor de cocardele tricolore românești aflătoare pe hainele femeilor, fiindcă aceste cocarde fac parte din portul național românesc.*

Asupra acestui ordin „confidențial“ vom reveni în numărul nostru de mâine.

Un nou minister. În cercurile guvernamentale se vorbește în mod pozitiv de crearea unui nou minister, prin divizarea ministerului de comerț și industrie. S'ar creanume un nou minister de comunicație în a cărui resort ar cădea toate lucrările publice: căi ferate, navigație, poște, telegraf, telefon și șosele. Celelalte afaceri: comerțul, vama, industria, vor rămânea resortul ministrului de comerț.

Crearea noului minister se motivează cu înmulțirea agendelor actualului minister de comerț și industrie și se spune că necesitatea acestei divizări a muncii era de mult simțită.

În cercurile bine informate se afirmă însă că motivele divizării sunt de ordin personal. S'au ivit anume mari neînțelegeri în ce privește ocuparea postului repauzatului Hieronymi. Pentru acest fotoliu se luptă în rândul întâi doi bărbați politici cu influență (Tisza și Lang?) și pentru a nu jigni nici pe unul, guvernul a găsit expedientul — costisitor pentru țară! — de-a crea un nou minister, stămpărind setea amândurora.

Violarea imunității. În cercurile politice din Agram se discută cu multă aprindere violarea imunității deputatului opozițional Radici.

Acest deputat convocase în luna trecută mai multe întruniri publice, cari însă au fost dizolvate de reprezentanții guvernului. La una dintre întruniri, deputatul Radici l'a apostrofat cu asprime pe șeful provincial, care a voit să-l aresteze, dar n'a îndrăsnit, neavând la îndemână destulă forță armată.

Eri, prefectul de poliție Sporicici s'a prezentat la locuința deputatului Radici, declarându-l arestat. Radici însă, referindu-se la dreptul său de imunitate, le-a declarat că nu se supune și că se va apăra până în cele din urmă.

Prefectul s'a îndepărtat fără a-l aresta. Violarea aceasta a imunității se va aduce în discuție și în dieta croată.

și consumatorul prindea în sbor crâmpete de convorbiri.

Cei d'întâi fură niște bărbați gravi, în negru — capete de avocați cu ochelari și favoriți — încărcăți cu niște ghiozdane grele de piele neagră.

— Și crezi că grupul lui Gavigne va vota cu cei din dreapta? zicea unul dintre ei cu mânie... Ar fi o infamie!

— Ce vrei? răspunse celalt cu un aer important. E o tactică parlamentară.

Și se depărtară absorbiți de dialogul acesta interesant, fără să onoreze cu o privire măcar soarele apunând.

Deodată mii de păsărele ale căror bătaii din aripi mișcară ca un fior platanii Fregatei, începură ceia-ce poporul numește în mod rar rugăciunea lor de seară. După o introducere a câtorva țipete singuratic, isbucni concertul, brusc, și din copacii înalți ciuruiți de scânteii se ridică un ciripit nebun în care se amesteca fluierul mierlelor, ciripeala vrăbiilor și glasul pițigoifului, unite și contopite într'un cor uriaș, care imita sgomotul limpede și neconținut al unui torent curgând pe pietre.

Două burgheze tinere, destul de elegant înbrăcate, trecură vorbind. Lângă ele mergea un băiețuș îmbrăcat ca un câine savant și ținând în mână un balon legat, pe care erau scrise aceste două cuvinte: *Au Louvre*.

— Te asigur, scumpa mea, zicea una tovarășei sale, că ai fi făcut mare greșală cumpărându-ți azi mânușile... Sâmbătă este expoziția la *Bon Marché*... Ocazii minunate...

Și, fără să atragă atenția acestor zăpăcite, nici a nimănui, soarele se cobora mereu cu o pompă și o încetineală regală. Acum par'că atingea turnul de geamuri al Palatului Industriei, care strălucia ca un munte de diamant. Bolta cerească își schimbase înfățișarea. Rămășă liberă la răsărit, căpătă o culoare mai închisă pe când în spre apus nouri lungi violeți, aurii pe margini se așezau nemișcați într'o prăpastie de culoarea peruzelei.

Un căpitan gros și un sublocotenent subțire din huzari, strânși în uniformă, sosiră din spre casarma cavaleriei târându-și săbiile și se opriră o clipă în pragul cafenelei.

— Sânt sigur, căpitane. Locotenentul Tardieu va fi înaintat în Ianuar... I-a venit rândul.

— Ei bine, eu îți spun că n'are încă vechimea.

— Prea ușor ne putem asigura... Să căutăm în *Anuar*.

Și intrară în cafenea, unde de altfel îi chema și ora aperitivului.

În clipa aceasta soarele, pe care îl ascundeau copacii depărtați dela Champs Elysées, dispăru după orizont și deodată totul se întunecă. În câteva secunde casele și monumentele deveniră triste și negre, ca și cum ar fi îmbătrânit cu o sută de ani; frunzele de toamnă cari cu puțin înainte încă străluciau, căpătără o culoare tristă de rugină; concertul păsărilor continuă, încă puțin, slăbindu-se apoi tăcu; un vânt rece începu să sufle dinspre miază-noapte și străbătu spațiul asemenea unui suspin lung de părere de rău.

În același timp însă, supunându-se legii care vrea ca toate focurile ce se sting să arunce murind o strălucire și mai mare, soarele dispurut desfășură în colțul de cer în care mai stăpânea încă amintirea lui, toate frumusețile amurgului. Și, acolo în spre podul Concordei se săpă în orizont o peșteră de pietre scumpe, care te făcea să te gândești la intrarea bolților de pe sub pământ în cari își grămădeau comorile despoții Asiei. În jurul acestei vetre fulgerătoare, nouri se grămădeau; schim bându-și ne-încetat culoarea și forma. Mai întâi se grămădiseră ca un lanț de munți de aur; pe urmă, rupându-li-se coama, un arhipelag întreg de insule de culoarea rubinului pluti pe un ocean verde; insulele se lungiră și se transformară în serpi de lumină, în pești de foc; deodată fără să se bage de seamă alți nouri se formară mai încolo, la dreapta, la stânga, pretutindeni, închipuind chimere fugare, îmbrăcându-se în atâtea tonuri că ar fi desperat chiar pe Veronese, construind și dărâmand în grabă turnuri Babel aeriene. Erau unele turnuri uriașe, ale căror planuri se afundau în depărtări cu perspective de arhitectură; un nior mare, cu o culoare închisă bătând în violet se încovoia ca un crocodil deschizând o gură mare și, sus de tot un nior mic, curat ca o fecioară, părea o floare înflorită în infinit.

Un omnibus trecea pe Pont-Royal. Era plin și un rând întreg de călători după imperială era tocmai cu fața în spre minunatul amurg. Se întâmplase însă atunci vre-un eveniment senzațional — vre-un triplu asasinat sau vre-o

„Coatingerile“...

Societatea noastră primitivă suferă de o groază de boale. Se înțelege cea mai contagioasă și mai primejdioasă dintre ele este completa lipsă de cultură, căreia nu i-am găsit încă serul potrivit. Bacilul acestei mizerabile boale, care s'a încuibat de veacuri în sufletele noastre, ne roade mereu și ce e mai fioros, produce și o mulțime de alte boli. Prin încrucișări simple și rapide el seamănă în societatea noastră și germenul unei epidemii a umilinței. Popor incult de țărani, cum am fost și mai suntem încă în parte covârșitoare și astăzi, gemem, ne zvârcolim și nu putem să ne scăpăm din ghiarele acelei umilinți rușinoase ajunsă tradițională.

Nu vom vorbi despre tresăriile istorice ale demnității noastre naționale. Pe vremea revoluției lui Horia și în patruzeci și opt erau necesități să producem un act cu care să justificăm plângerile noastre seculare, trebuia, umplându-se în sfârșit paharul suferințelor, să ne îndreptăm puțin din spete și să ne scuturăm odată trupul enervat.

Nu vom cerceta nici manifestările noastre politice mai recente, din cari am putea scoate o droaie de îndoieli, rătăcirii, ezitari și mișcări încete, cari în orice caz numai sentimentul demnității nu ni-l inspiră. Am putea lua de pildă, chiar și mult încercata chestie a împăcării noastre, care s'a târânat un an de zile, fără ca Tisza și guvernul să fi primit un răspuns clar și hotărât din partea noastră. Tra-

criză ministerială — și toți oamenii aceia citeau zărele de seară punând banalitățile informațiilor și grozăvia unui „fapt divers“ între privirile lor și feeria încântătoare a apusului.

Soarele era învins, dar înainte de a dispărea cu totul, făcu o ultimă încercare împotriva nepăsării orașenilor și din adâncul prăpăstiei în care se afla, trimise o strălucire mare de purpură, care înflăcăra tot cerul. Pustiile cerului roșiseră ca și cum le-ar fi cuprins rușinea: fluviul duse în valurile sale sânge și trandafiri. Fațadele caselor și chiar chipurile trecătorilor se colorează de strălucirea aceasta rubinie.

Amatorul de cărți vechi așezat în fața cafenelei Orsay, observă înzadar figurile, ascultă înzadar convorbirile celor ce treceau prin fața lui. Erau muncitori tăcuți ducându-se la masa de seară rupți de osteneală și cu ochii în pământ, erau doi oameni de litere ocupați să ponegrească pe un confrate; erau negustori și bancheri, cufundați în socotele, punând la cale vre-o combinație împotriva bunului aproapei; erau femei frumoase, ale căror priviri nu căutau decât lingușirea altor priviri.

Nici una din ființele acestea nu se uita la apusul soarelui.

Numai un burghez la braț cu soția binevoii să-și arunce ochii la orizont; pe urmă spuse numai aceste cuvinte:

— Cerul e roșu... Semn de vânt.

Se făcea noapte. În albastrul întunecos al răsăritului apăreau câte-va stele plâpânde. Din amurg nu mai rămase de cât o brumă roșatică, asemenea aceleia ce rămâne după focurile de artificii. Rătăcitorul necunoscut, din care contemplarea naturii făcuse în seara aceia un poet, fu foarte mândru o clipă și foarte înduioșat, gândindu-se că soarele apăsese numai pentru el.

tative încoaci, tratative încolo, încât oricărui om de bun simț îi repugna să se mai și gândească la toate aceste milogeli umilitoare. Dar, despre morți să nu mai vorbim.

Socotim că este mult mai interesant și mai instructiv, dacă înregistrăm fapte și lucruri mai mărunte, cari de cele mai multe ori aruncă o lumină lămuritoare asupra unui întreg complex de situații. Nu avem decât să ne oprim într-o zi de târg înaintea ușii cutărui solgăbirău. Vom vedea zeci de țărani cu genele plecate, învârtind pălăriile în mână, în fața nebleznicilor de scriitorăși, cari deschid ușa Măriei Sale domnului solgăbirău. Ne va crepa obrazul de rușine privind scenele aceste de adâncă umilire a bieților iobagi coborâtori din ginta latină a divului Traian.

Dar putem merge și mai departe, pentru că în definitiv, ce sânt vinovați sârmanii noștri țărani copleșiți de nevoi și sărăcie, că soarta le-a scris un rol atât de umilitor în această lume. Avem noi intelectuali asupra cărora judecata noastră trebuie să cadă cu mai multă asprime. Cunoaștem noi, e destul să ne rotim odată privirile în jurul nostru, o mulțime de spectabili și iluștri înfășurați cu grele lanțuri de aur, oameni cari nu s'au prea ridicat în sferele mai înalte ale cugetării și cari în viață nu au nici o atitudine bine-hotărâtă, tocmai din pricina fricii de necunoscut pe care o simt de altfel toți oamenii primitivi. Priviți-i pe acești intelectuali români, cari în împrejurări normale fac pe grozavii, cum se vor pleca în fața unui Șeghescu de pildă, cum se vor căciuli și se vor bate cu palma peste gură șoptindu-și unul altuia: Omul guvernului... ce să-i faci?!

Dar pentru ce să mai lungim vorba? Intenția noastră a fost să atragem atenția publicului nostru asupra unui caz tipic în privința aceasta.

P. S. Sa Episcopul de Arad a ținut un discurs la deschiderea sinodului. Între altele P. S. Sa a avut un pasagiu în care remarcă cu o gravitate excepțională că guvernul de astăzi al țării ungurești observă în »**coatingerile personale**« o atitudine cu mult mai binevoitoare decât cel trecut. Din pricina aceasta P. S. Sa trage niște concluzii mai mult sau mai puțin »**destoinice**«, cum s'ar zice la *Românul*, concluzii în cari noi am descoperit o dulce și caldă chemare spre apele guvernului.

Adecă cum, ne întrebăm, să fie aceste »coatingeri« datătoare de ton în politica noastră bisericească? »Coatingerile« să fie busola după care să cărmuim noi politica noastră? Dacă cutare ministru nu-l primește pe un vlădică de-al nostru cu ciubucul în gură și cu mâinile la spate, ci cu respectul convenit unui arhiereu, atunci imediat trebuie să capitulăm, dându-ne plainici în fața unui gest cuviincios? Ar trebui să trăim pe vremea bunului Moga dacă ne-am lăsa intimidăți de astfel de lucruri.

Bată-le să le bată de »coatingeri«!...

Mărturisim că am trece cu un zimbet binevoitor peste această judecată extrem de simplistă a P. S. Sale, dacă nu am zări la spatele ei cugetarea unei societăți întregi. Ne înfiorăm când ne gândim ce soartă ne-ar aștepta, dacă fiecare dintre intelectualii noștri ar fi lovit de nenorocul de a avea vr'o »coatingere personală« cu miniștrii țării ungurești. Repede-repede am face pe dodonicii și n'ar trece multă vreme până să ne vedem cu toții scaldându-ne ziua la amiazi în apele guvernamentale.

Nu ni-e destul că cultura ungurească ne învăluie zi de zi tot mai mult? Nu ni-e destul că cutare notăreșel român se bagă în pământ și să face ungur de bucurie, că solgăbirăul i-a strâns cu două degete mâna?! Trebuie să mai vină și un episcop român să propage astfel gândurile pe cât de primejdioase pe atât de greșite?!

Fereștene doamne, de »coatingeri«!

Scrisori din București.

Congresul naționaliștilor. — Expoziția »Tinerimei artistice«. — Bunurile de mână moartă.

București, 25 Aprilie.

Căderea naționaliștilor democrați la ultimele alegeri nu a produs, după cum se așteptau unii, nici o descurajare în rîndurile lor. Ba se pare că tocmai acest fapt i-a făcut să continue propaganda cu mai multă stăruință și cu mai multă hotărâre. Înțelegând că principala cauză a puterii, ce se exercită asupra voinței alegătorilor de politicieni de meserie, este lipsa de cultură, naționaliștii au înființat în diferitele centre așa numitele case de citire ale poporului, unde ori cine poate avea la îndemână cărțile autorilor români de seamă și mai ales cărți cari se ocupă cu istoria poporului românesc.

Ce influență au aceste case de citire asupra publicului s'a văzut cu ocazia congresului de ieri, la care, însufleții de principiile naționaliste, au venit asistenți din toate colțurile țării. Păcat că acest congres nu s'a ținut într-una din sălile mai mari din Capitală, căci sala »Transilvania« a fost prea mică pentru numărul cel mare al celor ce au participat la congresul acesta, unde s'a făcut darea de seamă asupra activității în decurs de un an a partidului și unde au discutat mijloacele de propagandă pentru viitor.

Congresul a fost prezidat de d. colonel Manolescu—Mladian, care, salutând publicul atitent a dat cuvântul d-lui M. Iorga.

Primit cu entuziaste aplauze, d. Iorga a arătat împrejurările, în cari s'a dat trecuta luptă electorală, împrejurări cari au făcut ca nici unul dintre candidații naționaliști să nu poată pătrunde în parlamentul țării. Dacă de aici au fost deocamdată delăturați prin obișnuite mijloace, naționaliștilor le rămâne un teren așa de mare de activitate. Căci va trebui să se cheltuiască multă energie și multă căldură spre a aduce masele poporului la cunoștința drepturilor lor. Și le mai rămâne naționaliștilor ceva: La rămâne mândria de a fi avut un număr așa de frumos de voturi date pentru programul lor. Toate acestea îi îndreptătesc să întrevadă într'un viitor apropiat succese mari. Cine are cu el dragostea de neam, dragostea sinceră de cel mulți și buni și obidiți, cine are încrederea în sufletul lui curat nu se poate să nu ajungă la izbândă.

Ceilalți oratori dnii Zelea Codreanu, Stoenescu, Livezeanu și Sion au arătat cari ar fi mijloacele cele mai potrivite pentru a se răspândi cât mai mult ideea naționalistă atât la orașe, cât și la sate. S'a propus între altele crearea unui fond de propagandă, din care să se tipărească broșuri, să se editeze reviste, cari să explice pe înțelesul tuturor punctele din programul votat acum un an, din programul cu care naționaliștii au pornit la luptă. Dintre hotărârile frumoase, cari s'au luat în primul rînd trebuie relevată ho-

totărea de a se scoate o foaie zilnică »Lumina«. Sumele necesare pentru editarea acestei foi se vor aduna prin conferințe și serbări, prin cotizațiuni din partea membrilor partidului. Congresul s'a închis la orele 12 noaptea.

Expoziția de primăvară a »Tinerimii artistice« s'a deschis ieri dimineață în prezența unui public numeros și distins. Toți criticii de artă sânt de acord în a recunoaște că această expoziție este cea mai reușită dintre expozițiile organizate în timpul cel din urmă de această societate. Talente noi cari s'au afirmat în ultimii ani se prezintă acum publicului iubitor de artă cu opere de o valoare netăgăduită. Printre artiștii cari au expus din operele lor, sânt d-nii C. Aricescu, Artachina, doamna Rodica Maniu, A. Verona, Strimbu, Sanielevici, St. Popescu, Ressu, Szatmáry, Murnu.

Expoziția va fi deschisă în toate zilele până la 1 Iunie.

Sesiunea parlamentară s'a închis. Dintre proiectele anunțate de guvern, în actuala sesiune, pe lângă unele fără de mare însemnătate, s'a votat proiectul privitor la monopolul cârciumilor, aducându-se modificări, cari de fapt au produs o vie satisfacție printre comercianții de beuturi spirtoase. Măsurile luate sânt cât se poate de favorabile acestei bresle. Astfel s'a luat dispoziția ca să se respecte numărul debitelor, cari există acuma, cu deplină libertate pentru proprietar de a le transmite fie prin vânzare, fie prin moștenire. În ce privește dispozițiile dela orașe e de remarcat că s'a desființat raza de o sută de metri din jurul bisericilor și al scoalelor. Până acuma adecă nu se puteau deschide cârciumi la o distanță mai mică de 100 de metri dela biserică sau școală. Poate că menținerea acestei dispoziții ar fi fost mai bună.

Un proiect de asemenea anunțat, care însă nu a ajuns în dezbateri este proiectul privitor la cumpărarea bunurilor de mână moartă, parcelarea și împărțirea lor la țărani. Aceasta a fost de altfel cauza care a creat la început o atmosferă de simpatie în jurul guvernului. Căci, realizându-se acest punct din programul anunțat la venirea guvernului conservator, s'ar fi împlinit o veche cerere a țărănimii exploatate în atâtea locuri de arindași străini.

După cât se pare, cu acest proiect guvernul va avea unele dificultăți. Ziarele guvernamentale declară că guvernul n'a renunțat la acel punct din programul său care prevede împărțirea bunurilor de mână moartă la țărani. Chestia este mult mai grea decât se pare, ea reclamă un studiu serios și amănunțit. Nu trebuie scăpat din vedere faptul că aceste bunuri aparțin unor instituții de cultură sau de binefacere. Din venitele lor se susțin acele instituțiuni.

Unele ziare, ocupându-se cu această chestie au relevat faptul că schimbarea bunurilor în renta perpetuă pentru instituții n'ar fi dreaptă, de oarece pe zi ce trece valoarea bunurilor se ridică, pe când renta rămâne fixă. Nu trebuie însă scăpată din vedere nici starea țărănimii. Și să nădăjduim că se va găsi modalitatea de a se face dreptate și instituțiilor proprietare ale acestor bunuri și țărănilor.

Correspondent.

Situația Românilor din Macedonia.

Zilele trecute s'au înapoiat la București excursioniștii români, cari sub conducerea dlui profesor universitar Dr. C. I. Istrati, au făcut o călătorie de studii în Macedonia.

Situația Românilor din Macedonia e prea puțin cunoscută la noi și oferă un deosebit interes mai ales astăzi, când ideea națională începe să primeze toate celelalte idei, cari frământă viața statelor.

Un redactor al ziarului »Seara« din București s'a adresat dlui Istrati cu

rugămintea de a-i împărtăși impresiile sale despre viața și luptele Aromânilor. Dl Istrati și-a rezumat impresiile în următoarele:

»Soarta Aromânilor este absolut legată de ființa Turciei europene.

În călătoria mea am recomandat Aromânilor să profite toți de regimul tinerilor Turci, regimul constituției moderne, pentru a se face utili statului otoman. Să rămâne însă, bine înțeles, Aromâni până în adâncul sufletului, dar să învețe perfect limba turcă.

Trecând la bisericile și școlile fraților Aromâni, dl Dr. Istrati a zis:

»Populația aromână simte nevoia să-și îngrijească de școală și biserică prin propriile sale mijloace, creându-și efortii locale. Rolul nostru pe viitor va fi să ajutăm numai bănește acelea localități unde ei nu au încă puterile necesare.

Astfel sacrificiul nostru frățesc va servi în mod real și mișcarea de ridicare culturală și națională va fi din cele mai rodnice.

Ceeace trebuie azi Aromânilor din Macedonia sunt preoți și un cap religios.

Pentru biserica lor națională au fost ucși cu sutele și puținii preoți ce mai sunt au fost maltratați și au scăpat ca prin minune să nu fie ucși, cum e cazul celui din Monastir asupra căruia s'au încercat trei asasinat.

Trebuie să ne închinăm în fața acestui popor, care își îngroapă copiii și părinții adesea fără preoți, numai pentruca să înlăture clerul grec, care le-a dovedit de atâteaori în anii din urmă, că dacă ține crucea înainte cu mâna stângă, la spate ține pumnalul cu mâna dreaptă.

Turcii ne sunt favorabili și acuma este momentul de a ne crea o mitropolie la Bitolia și a trimite cel puțin 50 de preoți români acolo. Atunci mare parte din grecomani se vor întoarce la frații lor și ticăloșia actuală va înceta.

Nu este nici o putere și nici un argument advocătesc care să ne oprească să facem acest lucru, căci înainte de orice susceptibilități este vorba de ființa, mai mult de existența pe viitor a unei părți din neamul nostru.

Până acum 600 de ani Mitropoliții noștri se hirotoneau la Ohrida: să hirotonisim acuma un Mitropolit și un episcop la București spre a trimite la Monastir și alte părți.

Vorbesc astfel hotărât și ca român care-mi iubesc neamul și sunt adânc crezător în mântuitorul Isus Christos, căci am convingerea că dela Patriarhul actual nu se poate aștepta nimic. Dacă patriarhul face politică greacă din ocărnuirea sfintei biserici în capul căreia se află, noi creștinii, în înțelesul larg al cuvântului, trebuie să facem totul pentru frații creștini din Macedonia.

Orice întârziere, orice lipsă de interes pentru înfăptuirea acestui lucru ar fi o crimă.

Trecând apoi la primirea și simpatiile pe cari le-a întâmpinat în călătorie, dl Dr. Istrati a spus:

»Turcii ne-au primit în așa mod încât inima noastră le rămâne plină de recunoștință. Călătoria noastră a fost un adevărat mers triumfal și s'a făcut totul nu numai spre a ne înlesni drumul și scopul urmărit, dar pentru a înțelege că în Turcia actuală trebuie să vedem în mod hotărât prietini convinși nu numai regatului român, dar și Aromânilor din imperiul lor.

Ceeace au făcut tinerii turci în 2 ani e de necrezut. Ei au căutat și au reușit în mare parte să schimbe în bine sufletul însuș al țării lor.

Armata lor e admirabilă, bine îmbrăcată, (s'au făcut numai anul trecut 400 mii uniforme) bine echipată și condusă de ofițerii dintre cari cei mai tineri sunt absolut la înălțimea misiunii lor.

Școlile lor se nasc cu miile, și fac tot posibilul să le ridice nivelul cultural. Inteligența copiilor e remarcabilă. Trebuie să recunoșc că sunt mai puțin sfioși ca ai noștri, mai voinici și mai bine hrăniți.

N'am decât o singură urare și anume ca acești oameni de bine cari au salvat Turcia

și sunt pe cale să o ducă la un bun liman aplicând constituția cinstită pentru toate popoarele din imperiu, să fie lăsați în pace să-și desăvârșescă opera începută.

Astfel ei vor salva nu numai soarta Turciei europene, dar vor realiza în mare ceeace Șvițera a realizat în mic, ceeace ar fi trebuit să se înfăptuiască în Austria. Totul însă atârnă ca acești oameni să nu fie stânjenți în vrednica și marea lor lucrare ceeace le uez din toată inima!

Adunarea dela Igrış.

Dăm după »Românul« decursul adunării dela Igrış, convocată pentru 7 Mai, 1911.

Adunarea a fost convocată de țărani din Igrış, cari au dovedit prin aceasta o înțelegere politică neașteptată. Peste o mie de țărani din Igrış, Nădlac, Șeitin și Sarafola au luat parte la adunare fără să fie însă conduși de nici un intelectual, un semn destul de trist pentru izbânda viitoarelor adunări populare. Țărani s'au purtat în schimb cu o conștiință care ne inspiră multă încredere. Nu s'au temut nici de jandarmii stăpânirii, nici de cei solgăbirăi cari s'au înființat și de astădată.

Prezidentul adunării, care s'a ținut în fața casei comunale, a fost Ioan Jebelean, un vrednic țaran din Igrış. El a și bineventat pe dnii Vasile Goldiș, Dr. I. Suci și Dr. Cornel Iancu, cari singuri s'au prezentat la adunare din cei șapte înși câți se anunțaseră.

Dl Dr. Cornel Iancu, a fost primul orator, d-sa a salutat pe igrișeni, mulțumindu-le pentru frumoasa adunare ce au aranjat și arătându-le scopul așteii adunări. Votul egal, secret și după comune, care este înscris pe steagul programului nostru național, a ajuns astăzi o problemă actuală, pentru care trebuie să luptăm cu toate puterile, a spus dl Iancu. D-sa a chemat pe toți asistenții sub steagul partidului național.

Dl Dr. I. Suci a zugrăvit situațiunea generală a politicei noastre, insistând mai ales asupra tovarășiei noastre cu justhiștii și cu socialiștii. Dl Suci a lămurit înțelesul cooperării noastre cu aceste două partide, cari sânt atât de depărtate de noi prin programul și tendințele lor. Noi nu sântem vinovați, a spus dl Suci, dacă mai există și alți oameni în țara aceasta, cari alături cu noi cer reforma electorală, pe baza sufragiului universal. Fiindcă situațiunea este de-așa, noi vom lega alianță cu aceste partide, ceea ce nu însemnează însă că programul partidului nostru, va suferi din pricina aceasta vre-o schimbare oarecare. Dacă justhiștii se vor dovedi cu vremea mincinoși, atât mai rău pentru dânșii, a terminat dl Suci în aplauzele mulțimii.

Dl Vasile Goldiș, a vorbit mai mult de o oră. A pornit dela moartea ministrului Hieronymi, care la 1896, dăduse cunoscuta ordonanță împotriva partidului național, care astăzi e mort, fără să ne fi putut însă nimic. A insistat asupra drepturilor noastre naționale, cari ni-se cuvin ca unui popor de peste trei milioane și jumătate. A arătat suferințele noastre pe urma legii școlare a lui Apponyi, lege menită să ne sugrume cultura națională și a terminat descriind șovinismul unguresc, ca pe o tendință erostratică de a ne fura razele soarelui, care răsare tot atât de frumos și pentru noi și pentru Unguri.

După vorbirea dlui V. Goldiș, s'a redactat și s'a citit următoarea moțiune:

Adunarea populară a partidului național-român, ținută în comuna Igrîș în ziua de 7 Mai n. a. c. protestează împotriva politicii generale a guvernului actual, care desprețiește drepturile naționale ale popoarelor nemaghiare din patrie, — pretinde înfăptuirea cât mai urgentă a legii despre votul universal, secret, egal, direct și pe comune, — roagă comitetul executiv al partidului național-român să colaboreze întru acest scop împreună cu toate partidele politice din țară, cari cu sinceritate și fără rezervă luptă pentru acelaș scop, — pretinde respectarea principiului, ca fiecare popor să fie instruit, administrat și judecat în limba sa proprie.

Ședința Camerii.

— Discursul d-lui Șt. C. Pop. —

În discuția bugetului ministerului de agricultură azi din nou a răsunit în Cameră glasul unui deputat român naționalist, ca să atragă atențiunea guvernului asupra multelor necazuri cu cari au să lupte țărani români, fără ca cei dela cârmă să le vină într'ajutor.

Într'un discurs lung, deputatul Șiriei, dl Ștefan C. Pop, a înșirat o serie întreagă de neajunsuri, apelând la simțul de dreptate a guvernului să ție seamă și de nevoile poporului român.

Discuția nu s'a terminat nici azi.

Ședința se deschide la orele 10. Președintele Berzeviczy Albert.

Primul orator, contele *Károlyi Mihály* (agrarian) nu primește bugetul, fiindcă nu poate aproba politica economică a guvernului.

În deosebi se ocupă cu chestia majoratelor (fideicomis) și spune că nu în numărul mare al majoratelor zace răul, ci în faptul că sunt rău împărțite. În părțile nordice (locuite de naționalități! N. Red.) majoratele împlinesc o înaltă misiune culturală (lipsind țărănimea nemaghiară de pământ! N. Red.).

Șt. C. Pop: Constat cu durere că în bugetul ministerului de agricultură nu văd nici o poziție din care s'ar putea concluda că guvernul poartă grijă și de interesele poporului român. Poporul nostru mai mare parte se ocupă cu cultivarea pământului și are să se lupte cu cele mai mari neajunsuri.

Acest popor muncitor e sărac, dar nimeni nu-i poartă grija. Sunt nenumărate cazurile de neîndrituire. Așa spre pildă Români din cercul Câmpeni, unde sunt păduri întinse, n'au nici lemne de foc. Așteptăm dela dl ministru de agricultură care în repețite rânduri a declarat că vrea să fie drept, să intervină și în interesul acestor oameni săraci.

Nu pot aproba nici legea despre pășunile de câtră granița României, căci jignește adânc ieterele vitale ale Românilor cari se îndeletnicesc cu pășunatul oilor.

Și pe lângă toate aceste, organele administrative nu procedează cu dreptate. Pentru cele mai mici contravenții îi pedepsesc pe bieții oameni cu amenzi mari. S'a întâmplat într'un loc că un țaran român a fost pedepsit de un pretore, fără să fi fost ascultat, și sentința i-a fost comunicată

acestui om care nu știa nici ceti — pe o blanchetă.

Szüllő Géza: (Calomnie! Sgomot.)

Șt. C. Pop: E adevărul curat despre care vă puteți oricând convinge dacă vreți!

Cere regularea rîurilor și trece apoi la acțiunea guvernului în favorul Săcuilor, condamnând politica aceasta de privilegiare a unora în paguba altora.

Roagă pe dl ministru să nu se lase condus de vederi politice, să nu ție seamă de ce naționalitate sunt cei avizați la ajutor, ci să ție seamă numai de nevoile lor.

Nu primește bugetul.

Vorbește apoi *Szabó István* contra bugetului.

Ședința se ridică la orele 2.

Din jalea Bihorului.

Tulca, la 4 Mai 1911.

Între noutățile din Nrul 84 al prețuitului ziar „Tribuna“ citesc și una „din jalea Bihorului“ — din care văd că în comuna Tulca bătându-se scarlatina între copii, au căzut victimă acesteia 68 de înși.

Mulțumesc din inimă On. Redacțiunii că ne-a luat apărarea, căci din punctul de vedere sanitar nu prea bine stăm, când într'un singur cerc medical suntem 7 comune, cu vre-o 10—12000 locuitori, toți Români. Cu toate aceste, mulțumită stăruinței poporului care știe să-și prețuiască și să-și îngrijească copiii, cu bucurie pot declara că cele comunicate în prețitul ziar „din jalea Bihorului“ sunt scornituri de-ale perciunaților dela fițiuca „*Szalonlai Lapok*“.

Pe baza datelor din registrele oficiului stării civile (matricule) constat că în anul curent până în ziua de azi avem cu totul 37 de repauzați, dintre cari peste 20 ani sunt 8, de treisprezece ani 1, de 5 ani 1, de 5 ani în jos 27, iar dintre aceștia din urmă sunt 20, cari n'au ajuns etatea de 2 ani. Din datele aceste se poate deci vedea, că dintre cei obligați la școală nici unul nu a repauzat; altfel nici nu a fost lipsă de închiderea școalelor, cum scria perciunații, acuzând prin aceasta indirect și pe conducătorii școalelor.

Comparând mortalitatea din anul acesta cu cea din 1910, abia este diferență, știindu-se prea bine, că în lunile Faur și Martie mortalitatea pretutindenea e mai mare. Dar sărmanul perciunat ce date oferă publicului său cetitor, când zice, că comuna Tulca e mică, și ulițe strâmbe, cu copii galfeți de foame și colțuroși la cap, — și în acelaș timp arată, că populația e de 5300—6500 suflete, cu o mortalitate pe an dela 160—180.

Nu e adevărat! Tulca e comună mare, are 3401 locuitori. În anul 1910 numărul repauzaților a fost 90, pe când a născuților a fost 154 și așa acest popor e în destul de bune condițiuni de trai, dovadă numărul mare al nașterilor.

Pe mine de altcum m'ar fi lăsat rece scrisese acestei fițiuce, dacă nu le ceteam și în coloanele prețuitului ziar „Tribuna“. Pentru liniștirea on. public cetitor român am ținut însă necesar a da lămuriri și a desmînți toate cele scrise în fițiuca perciunatului, căci Doamne! oare noi doi preoți din această comună, să nu avem atîta durere de inimă pentru poporul, care ne susține, și de copiii lui, încât să trecem cu vederea astfel de cazuri? Și am putea lăsa oare pe perciunatul să alarmeze lumea și să vină el să ne arate durerile și el să vindece și ranele?

Halal de această vindecare!

Nestor Porumb,
paroh gr.-or. rom.

Din străinătate.

Isbânda revoluționarilor mexicani. O telegramă din New-York anunță că războiul civil izbucnit în republica Mexicului e pe cale a se sfîrși cu izbânda răsculaților. Președintele republicii mexicane, Porfirio Diaz, a declarat că se supune cererii răsculaților și se retrage din fruntea republicii, înlăturând astfel și cea din urmă piedecă ce sta în cale împăcării.

Hărțuile sângeroase nu s'au sfîrșit încă pe toată linia, dar trupele răsculaților s'au oprit în drumul lor spre capitală și tratativele între Madero, capul răsculaților, și guvernul republican s'au reluat și, fără îndoială, se vor termina cu restabilirea păcii interne.

Isbânda aceasta a revoluției mexicane este însă în rîndul întâi o isbândă a diplomației Statelor-Unite, pentru că Madero prin răscoala sa a servit în mare măsură planurile de expansiune a Statelor-Unite și încorporarea Mexicului nu mai poate fi decât chestie de timp.

Fostul președinte Diaz, stăpân autocrat care a ridicat republica mexicană la un nivel înalt de cultură, punând capăt stărilor anarhice dinaintea de venirea lui la putere, a fost întotdeauna un apărător neclintit al independenței țării sale. Uniunea americană răpise deja 3 provincii din republica mexicană și imperialiștii americani n'au încetat nici odată a da expresie dorului și hotărîrii lor de-a încorpora și restul republicii. Cu o energie de fier, căruțutul președinte a apărut până în cele din urmă clipe integritatea republicii sale, evitând însă în acelaș timp orice conflict cu puternica Uniune.

Președintele Statelor-Unite Taft și secretarul de stat Knox, ce-i drept, n'au conțenit să repete iarăș și iarăș că e departe de ei orice gând de amestec în afacerile interne ale Mexicului și că unica lor preocupare e apărarea vieții și intereselor supușilor americani din republica mexicană. Concentrările grăbite și numeroase de trupe la frontieră nu sînt însă proprii să întărească credința în sinceritatea acestor declarații.

Poate că pentru deocamdată Statele-Unite se vor mulțumi cu schimbarea de guvern și demisia președintelui Diaz va pune capăt unui războiu fratricid, — dar soarta Mexicului e pecetluită.

Nu vor trece mulți ani și va fâlfași și în republică, odinioară independentă, a Mexicului stîndardul înstelat al Uniunii americane, — sporit cu o nouă stea strălucitoare.

New-York, 8 Maiu. Manifestul președintelui Diaz prin care anunță că după restabilirea păcii își va da demisia numai în parte a avut efect.

Răsculații au impresurat orașul Juarez și au început bombardarea lui. De ambele părți au căzut mulți răniți și morți.

Răsculații afirmă că nu ei au început focul ci trupele guvernului, cari au împușcat asupra unui delegat al delegaților, trimis să înceapă tratative cu comandantul orașului.

O telegramă mai nouă anunță că trupele răsculaților ar fi ocupat deja orașul.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute fabricanți de Marosvásárhely

Oamenilor acreditabili se vînd și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =

INFORMAȚII.

ARAD, 9 Maiu n. 1911.

— **Dela «Reuniunea femeilor române din Arad și provincie».** Banca «Victoria» din Arad a donat suma de *Cor. 100*— ca răscumpărarea cununei pe mormântul lui *Nicolae Marcu*.

Dela petecerea aranjată în Chișineu a treia zi de Paști au intrat *Cor. 13770*.

— **Aviz!** Toți cei-ce au primit spre vânzare lozuri la loteria, ce o va aranja „Reuniunea femeilor române din Arad și provincie”, sânt rugați să facă cunoscut rezultatul vânzării și sumele încassate să le trimită la adresa d-soarei **Hortensia Bogdan, Arad strada Deak Ferencz No. 27.**

— **Procesul comunei Brestovaț.** De când s'a decretat despărțirea ierarhică a Românilor de către Sârbi comuna Brestovaț, din Bănat, botezată mai nou Aga, aparține metropoliei românești din Sibiu și s'a încorporat în 1865 la dieceza Aradului. Cu doisprzece ani în urmă avocatul metropoliei sârbești a intentat proces contra metropoliei din Sibiu și a cerut judecătoriei extradarea pomenitei comune, pe motiv că ea ar fi fost numai din greșală încorporată metropoliei românești fiind ea compusă exclusiv din elemente sârbești colonizate din Muntenegru. Sârbi nădăjduiau că drept sfârșit al judecății vor împărți averea bisericească între cele două metropolii, chiar la cazul când comuna din litigiu nu le va fi predată.

Cu toate că această cauză nu aparținea competenței judecătorești și dreptul de a o reclama se prescrisese fiind trecuți 46 de ani dela încorporarea ei, procesul n'a fost respins. Tribunalul din Budapesta a constatat însă că în întreaga comuna nu e decât un singur Sârb, iar restul credincioșilor sunt toți Români după naționalitate, cari nu vorbesc și nici nu înțeleg altă limbă.

Astfel cererea metropoliei sârbești a fost respinsă pe motiv că „cu credincioși Români nu se poate forma comună bisericească sârbă”.

După cât scrie „T. Român” din Sibiu, în 2 Mai, după aprobarea sentinței de către curtea de apel, ea a fost aprobată și de curtea de casație și Sârbi au fost condamnați la purtarea cheltuelilor de proces.

— **Foc în Beiuș.** „Gazetei” i-se scriu următoarele: În ziua de sf. Gheorghe la orele 10 a. m. pe timpul celebrării sf. liturgii s'a aprins în mijlocul orașului Beiuș istoricul edificiu „Crâșma de peatră”, cândva castelul de vânat al regilor Ungariei, astăzi depozitul regaliei unde se afla aproviziunea crâșmelor din jurul Beiușului. Focul s'a iscat din negrija unui servitor în odaia unde se încălzește apa pentru curățirea buților de spirt, și a ajuns deja până la magazinul de spirt care însă a fost ferit de exploziune numai prin istețimea pompierilor harnici de sub conducerea profesorului Ioan Bușița. La caz contrar o cantitate

tate enormă de mare de spirt în preț de 50 mii coroane ar fi fost prada exploziunii și jertfa focului. Pe lângă toată forțarea pompierilor și alor vre-o 200 de oameni ajutători a ars tot edificiul și cea mai mare parte a magazinelor, focul era mai periculos când au ars mai multe sute de lăzi de bere, atunci s'au aprins și localitățile laterale a caselor învecinate și focul s'a putut localiza numai dacă s'a potolit vântul, ce de nu se întâmpla ar fi ars o parte a Beiușului. Atât episcopia română a Orăzii-mari cât și proprietarul edificiilor „Crâșma de Peatră” precum și esarindătorul localităților și regalistul au pagube enorm de mari.

— **Urmările alcoolismului.** Asențările din comitatul Maramureșului ne desvălesc din nou o plagă grea care bântuie acest ținut românesc inundat de ovreii veniți din Galiția și Rusia. Dintre 459 de ficiori, cari s'au prezintat până acum înaintea comisiei de asentare, numai 41 de inși au fost asentaji, toți ceilalți au fost neapți.

Medicii au constatat aproape la toți cei neapți o degenerare fizică acută, provocată de consumul exagerat de rachiu și spirt denaturat.

Ca vânzarea acestor băuturi otrăvitoare și numărul birturilor să se reducă, — guvernul nu ia însă nici o dispoziție, pentru că din vânzarea acestei otrăvi statul încasează nenumărate milioane. Și milioanele aceste trag mai greu în cumpână decât bunăstarea materială, morală și fizică a mii și sute de mii de cetățeni...

— **Apel.** În comuna Broșteni (Kiskerek) comitatul Albei-inferioare, a treia zi de Paști în 25 Aprilie n. pela ora 1 după amiază, s'a născut un foc înemai pomenit, care ajutat de un vânt, și fiindcă începuse din marginea satului, n'a cruțat nimic ce i-a stat în cale, așa, că în o oră au ars 74 de case împreună cu toate supraedificatele, șuri, grajduri, coșuri pline de cucuruz, haine, bucate, mâncări și de îmbrăcăminte, precum și de unelte economice. Oameni și vite nu au ars. Paguba se urcă la 150.000 coroane. Asigurat nu a fost nici unul. Apelăm deci, în numele acestor nenorociți, la toate inimile de creștin și cerem sprijinul prin contribuție benevolă, ca să putem ajuta cel puțin în parte pe acești de Dumnezeu certați.

Ofertele să se trimită la oficiul parohial gr. ort. din Broșteni (Kiskerek) u. p. Szászcsanád, care la timpul său va împărți ajutorul dat și va publica în ziare rezultatul.

Broșteni, la 16/29 Aprilie 1911. *Ioachim Marcu*, paroh. *Dragomir Dicoiu*, episcop.

— **Mulțumită publică.** În numele comunei bisericești din Brusturi și pe această cale aduc cele mai sincere mulțumiri institutului de credit și economii „Crisana” din Brad care a binevoit a dăruii suma de 100 coroane pentru procurarea revizitelor necesare la școala confesională gr. ort. română din Brusturi — *Terenție Gavrilă*, preot capelan.

— **Complot anarchist la Paris.** Poliția franceză a descoperit un complot anarchist, pentru aruncarea în aer a prefecturei de poliție.

Conjurații s'au întrunit alaltăieri noaptea într'o subterană și acolo au pus la cale ca, într'o anumită zi să se așeze, în beciurile prefecturei de poliție, mai multe mașini infernale.

E interesantă arestarea unui mare număr de anarhiști, despre cari sânt dovezi că au fost complici la diverse atentate de pe liniile ferate, în timpul și după terminarea grevei împiegaților și lucrătorilor de pe rețelele societăților private.

Ferdinand al Bulgariei la Budapesta. Cu expresul orient de ieri dimineața a sosit în Budapesta regele Ferdinand al Bulgariei însoțit de aghiotantul Markov și de mareșalul de curte Stoianovici. La gară nu l'a așteptat nimeni și îndată după sosire a luat automobilul și a plecat la biserica Matia din Buda unde a azistat la utrenie. După serviciul divin a plecat tot cu automobilul la Poprăd-Felka unde va petrece mai multe zile.

— **Un domnitor fără listă civilă.** E vorba de ducele Gheorghe din ducatul Schaumburg-Lippe, o țărișoară de abia 340 kilometri-patrați. Ducele e poate cel mai bogat om în întreagă Germania și în urma acestei fericite proprietăți nu numai că nu primește listă civilă dela supușii săi, ci contribuie însuș cu câte 20—30 mii mărci drept întregire a lefurilor funcționarilor și ajutoare pentru instituțiile culturale. Ducatul are în total 43 mii de locuitori, dar pământul e proprietate boierească și sărăcimea nu folosește nimic. Ci-și trage traiul cu multă greutate.

— **Expoziția dela Florența.** Ieri s'a deschis expoziția universală de florărie din Florența. La festivitate pe lângă perechea regală a asistat și corpul ministerial, senatorii, corpul diplomatic și capii autorităților. Afară de aceștia sosise o mare mulțime de invitați străini și public care a aclamat pe rege cu multă însuflețire.

— **Cum știe să se descurce poliția.** Cu două săptămâni în urmă poliția a prins pe o servitoare din Budapesta și a închis-o în arestul prefecturei fără să se fi făcut vinovată de nici o transgresiune. Tot păcatul era că semăna la perfecție cu o femeie de acelaș nume, oprită de pe teritorul capitalei. Greșala nu s'a observat decât după trei zile și pe urmă i-au dat drumul, după câteva ploconeli de scuză. Ieri serviloarea a fost de nou chemată la poliție și aci căpitanul în numele subalternilor săi a rugat-o de iertare, iar pentru cele trei zile de groază, petrecute între tâlhari și ucigași, i-a dat suma de două sute de coroane. Ce i-au plătit oare; rușinea s'au cinstea pătată?

— **Domnul jandarm.** În Vulcan este un jandarm de-l cheamă Ulk József. Acest tip a prins într'o zi pe un muncitor din Vulcan, l-a ținut două zile închis, l-a bătut bine și, când să-l dea drumul l-a silit să plătească și o coroană și douăzeci fileri, *taxă de întreținere*. Nici nu mai pomenim că bietul muncitor a fost nevinovat și că taxa numită nu există în nici un cod penal sau ordinațiune ministerială. Muncitorul vrea să meargă acum drept la Impăratul, pentru că ori unde a mers cu plânsoarea n'a fost ascultat, ci dimpotrivă a fost dat afară de peste tot locul.

— **Nenorocire într'o mină de cărbuni.** Din Deva se telegrafiază: În băile de cărbuni dela Lupeni s'a întâmplat o mare nenorocire. Un băieș voină să aprindă un chibrit, flacăra a dat foc gazurilor cari au explodat omorînd patru băieși. Toți patru sunt Români.

Ancheta autorităților a constatat că vina o poartă muncitorul care a aprins chibritul și a pierit și el.

— **Judecata lui Dumnezeu în China.** Un misionar din Kuangsi povestește că erau două femei, bune prietene. Dela o vreme cea mai în vîrstă a cerut celei mai tinere să nu-i mai vie în

Suspensorii, bandage și ochelari

Mașini de tuns, brice, foarfeci, ochiane, zwickeri, ochelari, baro- și termometre, suspensorii, aparate de inhalat, toffelul de specialități de gumă elastică, PRINTEMPS cel mai perfect prezervativ femeiesc cu 4 cor., se poate căpăta exclusiv numai la firma:

Dobos Sámuel

din Temesvár-Józsefváros,

(Timișoara-Josefin)

Hunyadi és Miszits-n. sarkán

casă, fiind c'a băgat seamă că din pricină că i a deochiat ea, doi inși din familie au murit.

Neamul învinutei n'a putut mistui ocară. Un tinăr din rudele ei a cerut judecata lui Dumnezeu. S'a făcut. Au adus în piață o căldare cu apă, au pus-o pe foc, au turnat în ea câteva mâni de meiu, apoi când ciocotea aruncară-n ea un topor fără coadă.

Tinărul trebuia să scoată toporul din căldare fără să se frigă, fără să capete cea mai mică beșică. Așa a făcut! Deci femeia a scăpat de pâra de a fi vrăjitoare, totodată tinărul a câștigat și suma de vre-o 74 de lei, ce amândouă părțile puseseră la mijloc.

Iată dar judecata lui Dumnezeu aproape la fel cum era în Europa din vîrsta de mijloc.

— **Maiestatea Sa bolnav.** M. Sa Francisc Iosif suferă de mai multă vreme de un ușor catar bronchial. În zilele trecute se vestise că starea M. Sale s'ar fi agravat. După cum aflăm însă din Budapesta, M. Sa se simte din ce în ce mai bine, și aerul dela Gödöllő îl înviorează. Chiar și ieri a făcut o plimbare de un ceas cu trăsura, în societatea medicului Său favorit, Dr. Kerzl.

— **O dramă franceză a lui D'Anunzio.** Scriitorul italian izgonit din țara lui pentru o mulțime de incorectitudini, s'a opoșit la Paris, unde ca orice jidan ce se respectă, ușor s'a adaptat mediului. Acum mai de curînd, a scris în franceză o dramă despre martiriului sfîntului Sebastian. Placate chilometrice anunță publicului parisian înscenarea senzațională, cu femei goale și alte lucruri atrăgătoare, a acestei drame, care va băjbăi ca și celelalte opere ale lui D'Anunzio, de o mulțime de fraze retorice, cari sbiciuesc nervii bolnavi ai parisiensilor.

— **Avere fără stăpîn.** Secretarul reginei văduve din Anglia trecînd prin salonul numit al ambasadei a deschis o casă de fier în care erau juvarele reginei și toate darurile familiare moștenite din părinți în fii. Dar abea deschise ușa când cineva l-a chemat afară cu ceva treabă. A și plecat, dar pe când s'a întors nu mai era nici urmă de comoară. Juvarele furate ating sume fabuloase, dar până acum nu s'a găsit nimeni care să dea vre-o deslușire despre soarta lor. A fost luată la goană servitorimea, dar se vede că e la mijloc o mână străină, care cunoștea toate chi-chițele palatului și s'a folosit de privilegiul absenței secretarului, ca să poată opera furtul rentabil.

— **Fiul lui Garibaldi în Albania.** Săptămîna trecută feciorul eroului Garibaldi, dl Riciotti Garibaldi, voia să plece împreună cu mai mulți voluntari italieni în Albania, unde să lupte alături cu Albanezii creștini, împotriva Turcilor. Autoritățile italiene l-au oprit însă în acest pas, deoarece se temeau de vre-un conflict european. Acum, dupăcum se anunță din Roma, lui Picciotti Garibaldi, totuși i-a reușit să plece cu mai mulți voluntari, imbarcându-se la Triest, pe un vapor austriac. Ziarele italiene, atacă din pricina aeeasta pe austriecii, cari le-au procurat acest bucluc.

— **La fondul Victor și Eugenia Tordășianu** pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor români sibieni, din prilejul expoziției de vite a Reuniunii rom. agricole, ținute în Săcel, s'au făcut următoarele daruri: N. Hențiu, prezid. juriului expoziției; Aurel Hățegan, notar, Vale, I. Batuca, not., Galeș, Val. Savu not. substituit, Aciliu, Val. Pop, not., I. Dancu, propriet. Aron Flucuş, paroh, G. Bucșa, v.-notar, Gligor Dancu, mare proprietar., toți din Săcel; A. Vlad, paroh Mag. I. Popescu, propr., Sibiel, N. Tamaș notar, Cacova, N. Drăgan, notar, Bungard, Aur. Decei, not., Gurariului, Valer Popovici, par., Sibiel, Timoteiu Popovici, prof. Sibiiu, fiecare câte 1 cor.; I. Patachi, inv., Săcel, Ioachim Marcu, par., Broșteni și soția sa Ana n. Dan-

cu, câte 50 bani; Romul Perian, cassarul Reun. agricole, 40 bani și Victor Tordășianu, secr. 10 bani. Total 18 cor.

— **Monumentul împăratului Wilhelm.** Din Strassburg se anunță: Dum'necă a avut loc inaugurarea monumentului fostului împărat Wilhelm I. Toate corporațiile de studenți luară loc imediat după drapelele trupelor. Generalul comandant al trupelor le-a somat să părăsească acest loc și le-a dat locuri mai puțin favorabile. Atunci studenții au părăsit locul oprit, dar pe când împăratul Wilhelm II și-a făcut intrarea, studenții au reluat locurile de unde fuseseră goși. După sfârșitul ceremoniei studenții au trimis împăratului o telegramă în care s'au plâns de acest incident: apoi corporațiunile de studenți s'au dus în corpore în fața monumentului spre a depune coroane de lauri.

— **La fondul Dr. P. Șpan** pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu au mai dăruit: Anastasiu Beșa, conducătorul agenturii „Albinei” (Diciosânmartin) și fiul său Traian 2 cor.; Gligor Dancu, propr. (Săcel) 1 cor.; Ieronim Preda, librar (Făgăraș), Nic. Bembea și Ioan Dobrotă, învățători (Sibiel), Stanciu Stroia, inv. (Cacova), Aur. Decei, not. (Gurariului), Valer Popovici, paroh (Sibiel), câte 2 cor.; credincioșii din Valea Lupșei din discul dela Paști, la îndemnul par. Avram Cioran, cor. 9.08; Ionel Vasii, pract. libr. 30 bani; iar din prilejul serbării pomilor din Tălmăcel au dăruit: I. Druhora, par. (Boița), I. Roman, par., Toma Târșă, comerciant (Tălmăcel), câte 2 cor., Ioan Fanea, notar și dna, Aurel Barbu, inv. și dna Elena n. Reou, inv. (Tălmăcel), câte 5 cor.; George Rusu, mäsar, Dum. Oancea, primar, Nic. Săcărea, inv. și dna Ana, Ion Chirilă, econ., Dum. Rădoiu, oier, Toma Rădoiu, colector com., toți din Tălmăcel; Eugen Popescu, dir. școl. (Boița) și Rom. Simu, inv. penz. (Sibiiu), fiecare câte 1 cor.; dna Maria R. Simu, Nic. N. Barbu, Toma Popa, vornic, Petru Stroilă, econ., Nic. Șerbănescu, epitr., (Tălmăcel), câte 50 bani; Petru Fântână, econ., Emilian Dancu, cassar, Ioan Oancea, polițai, Ioan Rădoiu, oier, (Tălmăcel), câte 60 bani; Aur. Bratu, prof., 40 bani; Eugenia Tordășian, prof. Nic. Iosif, inv. penz., câte 15 bani; Miorica Tordășian, Dr. Vasile Stan, prof., Eugenia Derleanu și Vic. Tordășian, câte 10 bani, Dem. Moldovan, prot. (Sighișoara) 2 cor. și Ioan Marin, par. (Boroșineul-mic) 3 cor. — Starea fondului cor. 513.78.

— **Donațiuni.** Pentru fondul jubilar de 25 de ani dela înființarea școlii civile de fete cu internat a Asociațiunii, au intrat până acum următoarele donațiuni dela binevoitori și dela absolventele școlii:

„Albina” 500 cor., P. Cosma 100 c., Dr. Brediceanu, I. Vătășan, Iosif Lissai, C. Popp, câte 5 cor. David Mohan, Eug. Vancu, N. Benția, câte 3 cor. Velcean 1 cor. Livia Fruma 10 cor. Fam. Dr. Beu 40 cor. Olga Draia, elevă cl. II civ. 10 cor. Cornelia Man, Dr. Eugen Piso, câte 10 cor. Dr. Liviu Turcu 2 cor. Ir. Fincu 10 cor. Else Bergleiter 5 cor. Al. Lebu 100 cor. Dr. Ilie Iancu 40 cor. Lazar Trităanu 20 cor. Demetriu Câmpeanu, Ioan Rebegea, câte 5 cor. Pantaleon Lucaș, Matei Voileanu, câte 2 cor. Nic. Ivan 10 cor. Galacteon Șagău 10 cor. Romulus Perian 2 cor. Pamfilie, Aurelia Reou, câte 6 cor. Dr. Vasile Preda 40 cor. Ștefan Moga, A. Rusu, Hortensia Goga, câte 10 cor. Virginia Podoabă, Tullia Bogdan, câte 4 cor. Claudia Goga 3 cor. Dr. Liviu Lemény 30 cor. Maria Lemény, Livia Crăciunescu, câte 20 cor. Văd. Bugarski 10 cor. Ioan Budiu, Octavian Neagoș, câte 2 cor. Victor Iosof 1 cor. George Imbăruș 2 cor. Agapia Vulcu 10 cor. Sabina Brote 5 cor. Dr. Nicolae Iltu 20 cor, Rudolf Trentina 2 cor.

Dșoarele Pipoș 3 cor. Dr. Atanasie Marjescu 5 cor. El. Stroia 4 cor. P. Frenz 3 cor. Nicolae Togan 10 cor. Constanța Balint, Caliope Boiu, câte 5 cor. Dr. Lucian Borcia 40 cor. Dr. Vasile Dan 20 cor. Dr. Laday 10 cor. Dr. Alexandru Vasile 5 cor. Dr. Moldovan 10 cor. Elena Isacu, Suci, auditor câte 5 cor. Ilie Măcelariu 10 cor. Muntean P. 12 cor. Ana Stan, Dr. Roșca, câte 5 cor. Roșca, Mih. Jourca câte 3 cor. Constanța Dr. Popp 5 cor. Leontina G. Proca 10 cor. Suma 1321 coroane.

Direcțiunea școlii exprimă profundă mulțămită.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

ECONOMIE.

Lipsă de pășune în comitatul Făgărașului. Din raportul vice-comitelui A. Belle cătră adunarea generală de primăvară a comitatului, ce se va ținea Joi în 11 l. c., vedem, că în chestia atât de arzătoare a pășunilor comunale, nici de astădată nu s'a putut face nici un pas înainte pe teritorul acestui comitat, cu toate stăruințele depuse de membri români la adunarea generală de astă toamnă.

Cetînd scuzele din raport în privința aceasta este silit omul să creadă, că avem de a face cu una dintre cele mai păgubitoare neglijențe ale organelor chemate să îmbunătățească și să ușureze traiul țărănilor. Se poate spune cu drept cuvînt, că în nici un comitat al țării nu se negliță atât de mult chestia pășunilor comunale, ca în comitatul Făgărașului.

Nu e nici o mirare, că numărul vitelor de tot soiul în acest comitat a scăzut înspăimîntător, iar carnea și peste tot traiul s'a scumpit în măsură aproape insuportabilă. Dar din cauza scumpirei traiului are să suferă nu numai populațiunea rurală românească a comitatului ci și domniile dela oraș și mai ales slujbașii comitatului.

Credem deci, că asupra chestiei pășunilor adunarea de Joi va trebui să revină cu deosebită insistență și să ia măsuri efective pentru rezolvarea ei practică cât mai urgentă.

Nu e lipsă aici atât de adunarea de date și de păreri — cum zice raportul, — ci trebuie urmat exemplul comitatelor învecinate și pus în aplicare fără multă paradă de vorbe.

„Gaz.”

Campanie împotriva cărnii din România. Așa se pare că marilor negustori din Viena nu le convine importul cărnii din România, import menit să reducă prețurile exagerate ale cărnii în Austria. Acum de curînd a sosit un transport mai mare de carne la Viena, dar despre acest transport zările vieneze spun că printre cele 5067 kilograme carne din care s'ar fi găsit 525 kilograme carne atât de stricată încât a trebuit să fie distrusă. Carnea era stricată până la os. Mai spun că instalarea vagoanelor pentru transportarea cărnii s'a dovedit ca insuficientă, dușumelele vagoanelor erau murdare și că calitatea cărnii din România ar fi inferioară celei din Serbia.

Față cu aceste știri, corespondentul vienez al »Universului« (din București) s'a adresat președintelui comisiunii pentru primirea și controlarea cărnii, rugându-l să-i comunice dacă această știre corespunde sau nu adevărului.

Fabrica de tâmplărie

instalată cu putere de mașini

ERÖS VICTOR FIAI

Pregătește **mobiliere complete** pentru locuințe, birouri, magazine, farmacii, biserici și școli după model în orice sti **Mobilier american** pentru birouri și sipete cu stro-ruri pentru acte se pregătesc la comandă

Președintele comisiei de control a declarat că, contrariu știrilor publicate, carnea românească a sosit în bună stare la Viena, cu excepțiunea măruntaelor, cari începuseră să se altereze din cauză că fuseseră rău împachetate.

Comisiunea a și scris abatoarelor românești dela graniță să aibă mai multă grijă la împachetarea cărnei, deoarece un ambalagiu rău face ca toate măruntaele să se strice.

Congregația comitatului Făgăraș. Din Făgăraș ni-se scrie: „Adunarea generală ordinară de primăvară a municipiului Făgăraș este convocată pe Joi în 11 Maiu c. n., orele 9 a. m. Comitetul clubului român a lansat apeluri separate fiecărui membru român, rugându-i să se prezinte nesmintit la ședința acestei adunări, de actual interes din mai multe puncte de vedere. Să sperăm, că membrii români și de astădată vor asculta glasul conducătorilor și se vor prezenta atât la adunare cât și la constătuirea ce se va ținea în presara adunării în locul și la timpul obișnuit“.

Mulțumită.

Toți aceia cari au străcurat o rază de mângâiere în sufletul nostru frânt în urma morții iubitei noastre mame, soacre, bunică și străbună *Elisaveta Todorescu*, participând la așezarea trupului neuitatei și condolându-ne prin scrisoare și telegrame, asemeni d-lor preoți locali și d-lor preoți *David Voniga*, *Gyrok*, *Oheorghiu Tocit*, *Calacia*, cari din depărtare au grăbit a da răposatei ultimul onor, — totodată corului local, — frumoasei deputații și artistei comunale din *Șiria* și tuturor cari au participat la așezarea osâmintelor iubitei noastre — le mulțumim.

În numele familiei

Lipova, în 8 Maiu 1911.

Aurel Saviciu.

Dr. B. BASIOTA medic specialist în morburii femelești.

Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8—10 a. m. 3—5 p. m.

BIBLIOGRAFII.

Bucura Dumbravă,

Haiducul: Traducere de Teodor Nica — Ediția a II-a București 1911 Preț: lei 2.

Când a apărut în nemțește romanul «der Haiduk» sub pseudonimul, cu totul nou, de Bucura Dumbravă, a fost primit cu multă bunăvoință, și o parte din critică i-a făcut aprecieri destul de favorabile.

Uimitor de repede, a apărut și o traducere în românește, ceea ce l-a făcut accesibil, într-o măsură mai mare publicului nostru cetitor.

Romanul, se vede bine, e rezultatul unor cercetări îndelungate, e întemeiat adecă pe amănunte și date istorice de o exactitate riguroasă, și nu e nici decum un roman în care fantazia și invenția să aibă un rol precumpănitor. E prin urmare un roman istoric, în care ni-se zugrăvește, în linii mari și precise, o anumită epocă din trecutul nostru.

Autoarea a căutat să aibe dinainte toate isvoarele referitoare la epoca aceea dela începutul veacului al 19-lea, pentru ca să poată reconstitui, cât se poate de fidel, vremile de atunci, cu culoarea, cu înfățișarea și cu toate semnele și trăsăturile caracteristice lor.

Și dacă lucrarea aceasta înfățișează multe lipsuri și multe scăderi, apoi ele învoresc tocmai din faptul, că autoarea a fost prea mult încâtușată, prea mult robită de datele și de notițele pe care le-a avut din nainte și pe care s'a silit să le însire treptat, treptat, pe firul dibuit al unei acțiuni, așa că romanul e lipsit de acea coeziune organică și firească, de aceea strânsă continuitate dela început până la sfârșit, care

privirii, impresia lucrului plămuit și croit dintr'o bucată.

E foarte vădit că felurile amănunte și felurile date, culese prin lectură și prin informațiuni, sunt numai înseilate, iar nici decum contopite supt aceeași suflare a inspirațiunii, care să'ți dea iluzia vieții reale, văzută într'o desfășurare continuă, firească și bine motivată. E prin urmare un român înșghebat din bucăți, iar nu, precum ar trebui, un român creat dintr'o singură zburcure a inspirațiunii.

Aceasta-i cea dintâi scădere vădită a romanului și cea mai fundamentală.

Cea de-a doua, e chipul, cu totul nemulțumitor în care autoarea ne înfățișează pe eroul principal, adică pe haiducul Iancu Jianu.

Numele și faima lui, lumina extraordinară în care autoarea cercă să-l învaluiască, nu sânt îndeajuns de bine motivate prin faptele lui.

Ni-se înfățișează sufletul lui, (ni-l descrie autoarea) ni-se dă deslușiri asupra caracterului lui (tot de către autoare), ni-se arată intențiunile lui (foarte frumoase și foarte laudabile), nu ni-se dau însă și fapte, acțiuni, care să fie la înălțimea caracterului, la înălțimea intențiunilor, în sfârșit la înălțimea aureolei, pe care autoarea i-o așterne pe frunte.

E un haiduc care curtează țara în lung și-n lat, se sbuciumă, se frământă, se oțerește, dar nu săvârșește mai nici o faptă mai de ispravă, în fața căreia să rămânem pe deplin mulțumiți. Îți face impresia unui actor, care nu-și joacă rolul cum se cade; face gesturi greșite, se încurcă, se zăpăcește sare pasagi în-tregi, se mișcă, se frământă și cu toate că publicul așteaptă mereu să-și vie în fire, totuși, actorul nostru nu izbuteste să scoată nici un cuvânt.

Ne-am așteptat, că eroul acestui roman să fie întruparea desăvârșită a haiducului nostru, să fie adecă sinteza tuturor însușirilor haiducești pe când, haiducul înfățișat aici e neisprăvit, nemulțumitor:

În schimb, însă aceste scăderi sunt compensate prin alte însușiri care fac ca romanul să se cetească cu plăcere. Sunt aci descripții minunate de natură, descripții pline de frăgezime, de culoare și de poezie.

Pribegeile nesfârșite ale haiducului prin adâncimile munților și prin săniile tănuți ai codrilor, înfrățirile dintre sufletul lui și dintre frumsețile vii și puternice ale naturii, spiritul și farmecul vieții haiducești; totul e redat cu o pătrundere. măestrie și căldura care cucerește și încâtușează.

Cadrul apoi în care se desfășură acțiunea e bine încheiat,

Autoarea dovedește o cunoștință exactă de locuri, de împrejurări, de moravuri, de tot înfățișat ce alcătuiește caracteristica vremii de atunci. Viața socială, viața de familie, mentalitatea boerilor — a celor străini și a celor pământeni — sistemul de impilare și de jaf din partea ocăruiirii, sărăcia și ticăloșia poporului, menit să rabde și să tacă — în sfârșit aspectul și culoarea vremii e redat cu o mare pătrundere.

Din punctul de vedere al tehnicii, însă trebuie să mai semnalăm și următorul defect.

Paralel cu viața haiducului, autoarea ne înfățișează, și pe Tudor Vladimirescu, a cărui acțiune e încă în fașe, dar la a cărui izbucnire ne așteptăm din moment în moment.

Așteptările însă sânt înșelate, pentru că autoarea, dela un timp, lasă la o parte pe Tudor și nu mai vorbește nimic despre el, ceea ce firește că în sufletul cetitorului trezește oarecare nemulțumire.

Ar fi fost însă mai bine, din punctul de vedere al efectului, dacă autoarea ar fi amestecat pe Tudor numai în paginile dela urmă, și dacă ar fi întocmit ca sfârșitul romanului să-l alcătuiască cele dintâi semne și cei dintâi zori ai revoluției dela 1821.

Am fi avut atunci un sfârșit măreț și înălțător, în locul aceluia sfârșit monoton și slab, în care ni-se înfățișează căderea lincului.

Oricum ar fi însă, trebuie să recunoaștem că acest roman, cu toate scăderile lui — e o pagină plină de adevăr, de culoare și de avânt. E o rechemare a unui anumit timp din viața noastră, când din mijlocul ticăloșiei și al decăderii, prinde să răsără sămânța unei vieți nouă, unei vieți de rededeptare. Alături de suflute ruginite, vezi suflute croite din oțel, alături de inimi căzute în toropire, vezi inimi în care se lipește schințea trezirii; alături de oameni ticăloșiți, vezi oameni cu suflute curate, și tocmai această varietate, de oameni și de suflute imprimă romanului un suflu de viață și de realitate, care până la un anumit punct câștigă pe cetitor, strecurându-i în suflet o undă de admirație pentru autoarea romanului.

Și admirăm anume caracterul de bărbăție pe care-l are acest roman, cu atât mai mult, cu cât el a izvorit din sufletul unei scriitoare, și mai presus de toate, admirăm accentul de cel mai sincer și cald naționalism, care stăpânește întreaga lucrare, fără nici o notă de falsitate și fără nici o jignire a simțului de artă.

C. S. Făgetel.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 1010.

MOBILE

din cauza schimbării localului
se vând cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile alui

REISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

Loc deschis*)

Declarație.

Subsemnatul declar, că articolul „Scrisoare din Sătmar“ apărut în No 184/909 al „Tribunei“ sub pseudonimul „Orădanul“ prin care dl Augustin Szabó, farmacist din Sanislău, se simțește vătămat prin unele expresiuni din acel articol, pentru cari Dsa a intentat proces de calumnie în contra mea, — l'am scris eu.

Ca preot îmi țin de datorință să declar, că prin pomenitul articol n'am voit să vatăm în cinstea sa personală pe dl Szabó, de aceea revoc acelea expresiuni ofenzătoare, pe cari le-am scris pe bază greșită și îmi cer scuză.

Vásad, la 5 Maiu 1911.

T. A. Mihalca,
preot.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

— Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical

Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

„specialist pentru dinți artificiali fără pod în „

CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist în Cluj.

CREDIT

pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți mij-
locește mai avantajos:

Herzog Sándor
Arad, Str. Weltzer János 15.

— Telefon No 376. —

ANUNȚ.

Un comerciant român, *caută spre cum-părare o prăvălie mixtă*, cu circulație mare, cu licență de beutură și trafic.

Ofertele sunt a se trimite la administrația »Tribunei« sub titlul *Comerciant român*, de unde se vor expeda la destinație.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Caut

un candid. de avocat

cu practică începând cu 1 Iunie a. c. pelângă condițiuni favorabile. Praxa și condițiunile să mi-se comunice direct mie.

Dr. Lucian Georgeviciu,
advocat, Temesrécás.

Wällischhof

stabiliment de hidroterapie și sanatoriu aranjat conform tuturor recerincelor moderne; dietetică după sistemul Dr. Lahmann; (băi de aier, de soare, de abur, de aier cald, de acid carbonic, de oxigen, de radium, băi medicinale și electrice, gimnastică etc.) 30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, amemie, diabet, diathesă urică, reumatism, boale de stomach și de intestine etc.)

Cură de slăbire și îngrășare.

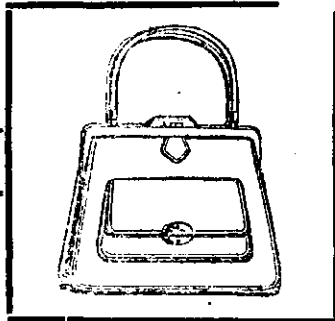
In stabiliment nu se primesc morboși de boale infecțioase și boale psihice.

Posta: **Maria-Enzendorf bei Wien.**

Telegrame și telefon: Wällischhof-Giesshübl bei Wien.

Cu prospecte și cu detaluri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Geante moderne pentru dame
(Ridikül)

precum și portmoneuri, portofolii și portțigarete în diferite calități dela cele mai simple până la cele mai fine, se pot cumpăra pelângă prețuri moderate și serviciu conștiințios la:

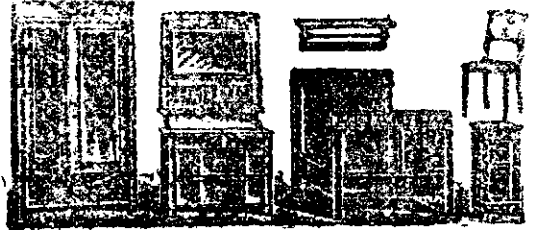
György Gergely

primul atelier de obiecte din piele de lux
Marosvásárhely, Piața Széchenyi-tér.

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenia și fotolii.**

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

Leon Tolstol.

10

RĂSBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Și mâna sa căzu pe masă cu putere.

Pierre își luă dela ochi ochelarii. Mișcarea aceasta, schimbându-i cu desăvârșire fizionomia, lăsă să se vadă și mai bine bunătatea și umirea sa.

— Nevasta mea, urmă prințul Andrei, este o femeie excelentă, una din acele femei cari păstrează cu sfințenie onoarea bărbatului său; dar ce n'as da, Doamne Dumnezeu! ce n'as da să nu mă fi însurat! Tu ești cel dintâi și singurul, căruia mă destăinuesc, fiindcă te iubesc!

Vorbind astfel, prințul Andrei nu semăna de fel cu acel prinț Bolkonsky care se răsfăța cu moleșală pe fotoliile d-soarei Scherer și care, cu ochii pe jumătate închiși, rostea cu glasul lenes fraze franțuzești. Fiecare fibră a obrazului său uscat și nervos, tresărea în friguri; ochii lui, așa de stinși, luceau de un foc puțernic. Se ghicea într'insul, că era cu atât mai violent în scurtele sale clipe de iritație bolnăvicioasă, cu cât părea mai volnic și mai slab.

— Tu nu mă înțelegi, și cu toate astea îți povestesc propria mea viață! Imi spunei de Bonaparte și de cariera lui, urmă el, cu toate că Pierre nici nu-i pomenise de acest lucru... dar Bonaparte a făcut ce i-a plăcut, a mers tot înainte, a rămas statornic în atingerea scopului lui, fiindcă era liber, liber... Când ai însă nenorocirea să'i legi viața de aceea a unei femei,

ești prăpădit, înlăntuit ca un ocnas; toată puterea, toate aspirațiunile din sufletul tău nu vor face decât să te strivească și să te umple de păreri de rău. Flecăriile de prin saloane, balurile, vanitatea, meschinăria, iată cercul în care te vei învârti. Pornesc acum la război, voi vedea unul din cele mai năprasnice războaie din câte au avut loc, și nu știu nimic, nu sunt în stare să fac nimic; în schimb însă sunt foarte amabil, foarte mușcător și toată lumea mă ascultă la d-soara Scherer! Și apoi, lumea asta stupidă, de care nevastă-mea nu se poate îndepărta!... Dacă ai ști câte parale fac toate aceste femei distinse, toate femeile în general. Tatăl meu are dreptate când spune: egoism, vanitate, mărginire și prostie; iată femeile când se arată așa cum sunt... Când le vezi în societate, ai putea crede că au și ceva bun în ele; dar nu, nimic! Da, dragul meu, să nu te însori...

Aceste fură cele din urmă cuvinte ale prințului Andrei.

— Imi pare ciudat, zise Pierre, că tocmai d-ta te crezi incapabil și bun de nimic; că tocmai d-ta îți crezi viața nimicită, când viitorul îți zămbește și...

Glasul său arăta marea stimă pe care o avea Pierre de capacitatea prietenului său și tot ce aștepta din partea lui.

Cu ce drept vorbește el așa, își zise Pierre, gândindu-se la prințul Andrei care era în ochii săi atât de perfect, fiindcă găsea într'insul calitatea ce-i lipsea lui însuși; puterea de voință. El admirase întotdeauna la prietenul său ușurința și egalitatea raporturilor sale cu oamenii de toate soiurile, memoria lui extraordinară, cunoștințele lui felurite, căci prințul cetea de toate și toate le știa. Și dacă Pierre descoperise în prințul Bolkonsky lipsa de dispozițiuni pentru filozofia speculativă, pe care el însuși o stăpânea minu-

nat — el nu vedea în această lipsă un defect, ci o forță mai mult.

— Sunt un om prăpădit, să nu mai vorbim de nimic, ci de tine, reluă prințul Andrei după o clipă de tăcere, zămbind la aceste cuvinte.

Zămbetul lui se oglindi numai decât pe chipul lui Pierre.

— De mine? întrebă el, deschizând gura într'un zămbet inconștient și voios... Și ce vrei să vorbim de mine?... Ce sunt eu?... Un bastard!... — Și el roși, subit, căci vorba aceasta o rostea cu greutate — fără nume, fără mijloace, și... la urma urmelor... sunt liber și mulțămit, cel puțin momentan. Nu știu însă ce să încep, și tare aș dori să mă sfătuești d-ta în această privință.

Prințul Andrei își privea prietenul cu o dragoste binevoitoare, dar această bunăvoință prietenească lăsa totuși să se ghicească conștiința ce o avea de propria sa superioritate.

— Te iubesc, fiindcă tu ești singurul om cu inimă din tot cercul nostru; ești mulțămit, ei bine! alege după placul tău. Ori cum, are să-ți fie bine; dar înce-tează, te rog, prietenia ta cu Kuragin; nu mai duce viața asta neorinduită; traiul ăsta de stricat, soldă-țoi, nu ți-se potrivește...

— Ce vrei, dragul meu, răspunse Pierre înălțând din umeri; femeile prietene, femeile...

— Nu admit aceasta, urmă Andrei; femeile mai de seamă, da, dar nu acelea dela Kuragin; femeile acelea și vinul, nu-mi plac...

Pierre ședea la prințul Vasile și împărțea viața destrăbălată a fiului lui cel mic, Anatol, despre care se plănuse să'l însoare cu sora prințului Andrei, chipurile să'l mai liniștească.

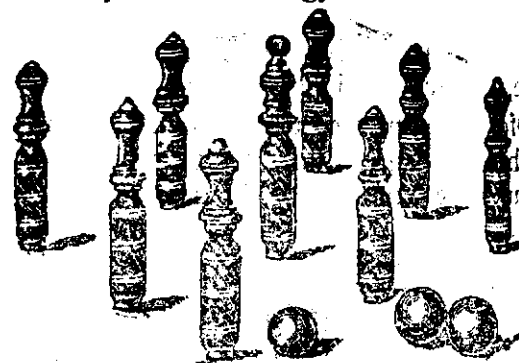
(Va urma).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1910. 10 Aprilie.		ACTIV		1911. 2 Aprilie. 9 Aprilie.	
127 754 592	90 433 657	Rezerva metalică aur	121 650 636	170 598 189	171 258 636
	37 320 935	trate aur	49 608 000		
1 540 086		Argint și diverse monete		1 261 759	1 211 194
60 325 690		Portofoliu român și străin		105 253 344	96 280 503
		(*) Impr. pe ef. publice	11 199 600	23 987 078	23 629 807
27 751 574		» în cont curent	12 430 191		
11 999 924		Efectele capitalului social		11 999 924	11 990 924
14 925 995		Efectele fondului de rezervă		17 956 807	17 956 791
3 119 621		» » amort. imob. și mașin. de imprim.		4 293 621	4 293 621
5 999 808		Imobile		6 020 679	6 021 138
711 870		Mobilier și mașini de imprimerie		728 609	728 669
562 381		Cheltuieli de administrațiune		576 196	607 411
106 098 275		Depozite libere		111 012 430	111 401 230
40 941 567		Conturi de valori		15 948 735	18 574 862
45 855 024		Conturi curente.		54 594 115	61 024 483
447 586 408				524 231 486	524 988 273
		PASIV			
12 000 000		Capital	12 000 000	12 000 000	12 000 000
28 123 832		Fond de rezervă	30 135 439	30 135 439	30 135 439
4 151 646		Fondul amort. imobiliilor, mobil. și mașin. imprim	4 432 204	4 432 204	4 432 204
263 063 690		Bilete de bancă în circulațiune	339 464 550	339 675 910	339 675 910
1 141 566		Dobânzi și beneficii diverse	1 147 376	1 229 435	1 229 435
106 098 275		Depozit de retras	111 012 430	111 401 230	111 401 230
33 007 399		Conturi diverse, sold	26 039 487	26 114 055	26 114 055
447 586 408			524 231 486	524 988 273	524 988 273
		Scomptul 5%			
		*) Dobânda 5 1/2%			

POLACSEK HENRIK, strungar artistic
Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

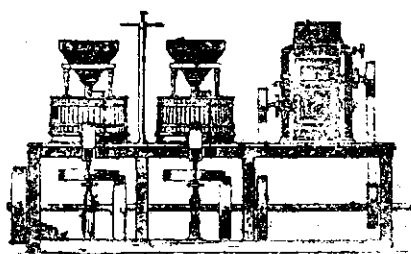
Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lingnum-Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum, bile, daciuri pentru biliard, șahuri, domino, rame p. ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în interpretare totfelul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

KÁDI FERENC

căltunar ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

Își recomandă depozitul său bogat asortat cu ghetă p. bărbați, femei și copii
calitatea cea mai bună cum și comande după măsură pelângă prețuri convenabile. Reparaturile se primesc pelângă prețuri ieftine.

KÁLNAI S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murăș-Oșorhei-Marosvásárhely

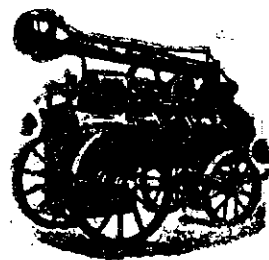
Ofere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbitoare de gaze. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și îmblățit. Primește totfelul de montări pentru mașini, mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale

montarea deplină a morilor

precum și reparații în bransa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

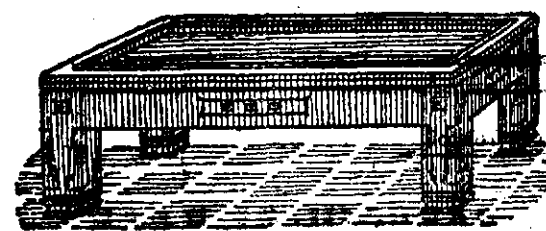

— Premiat la expoziție cu medalie de aur. —

H. PÁLLÁN succesor

Styászni József

prima fabrică ardeleană de biliarde și itoplăile la Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Biroul arhitectului

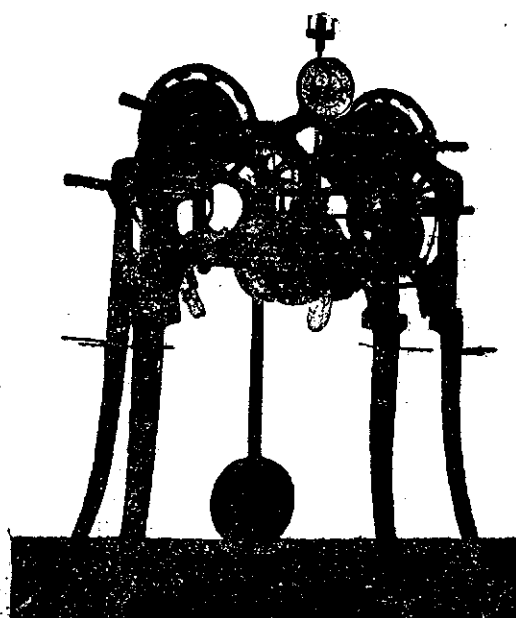
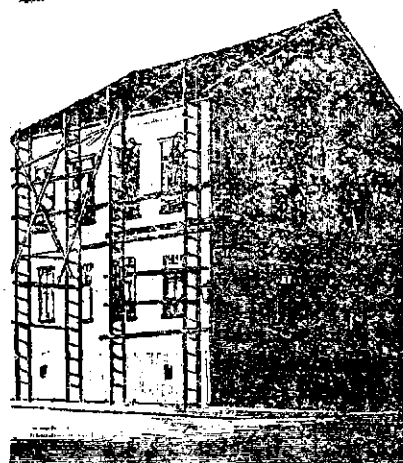
Jfj. Czako Lajos

Kolozsvár

Monostori-ut 60.

Telefon No 936.

Primește orice lucrări din acest ram, planuri, preliminar de spese, conducerea și supraveghierea edificărilor, controlarea și și valorarea lor, cum și edificări complete, atât în loc cât și în provinciile, pelângă prețurile cele mai moderate.

Fabrică de ceasornice electrice și ceasornice de turn
gr. Thorotzkai és Társa
Rozgonyi és Lendvai
Budapest, VII, Sziv. u. 32

Pregătește

ciasuri pentru turn

din material de seamă cu funcțiune precisată, în orice mărime.

Ciasuri principale și laterale electrice, ciasuri vertizatoare pentru scoli și fabrici.

Ciasuri pentru castele, căsărmi și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparații, precum și prefacerea ciasurilor vechi în ciasuri de turn cu salt de minut.

Cea mai mare și mai modernă fabrică de ciasuri electrice și de turn din Ungaria.

Ciasornicarii permanenți ai capitalei și furnisorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amanet.

Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medalie de aur și la expoziția asociației industriale din Jara cu diploma de onoare.

Adolf Hemper Sibiu — Nagyszeben, Heltauerg. 2

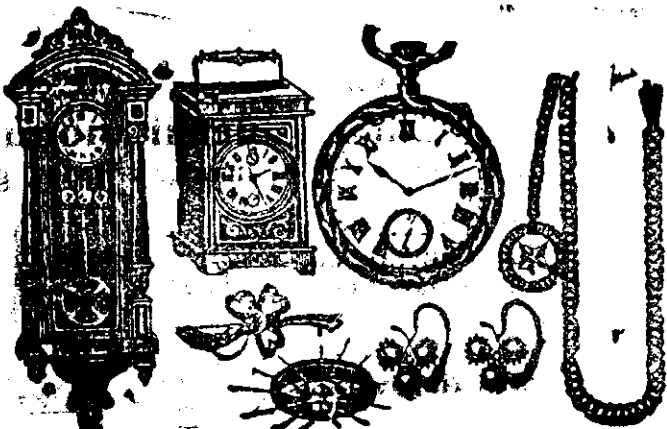
Cea mai punctuală firmă de expedare.

Recomandă on. public magazinul său bogat asortat cu fabricate excelente, de oroloage, precise de aur și argint pentru domni și dame precum și bijuterii și obiecte de aur și argint executate modern.

Schimbă și cumpără bijuterii vechi obiecte de aur, argint și nestemate.

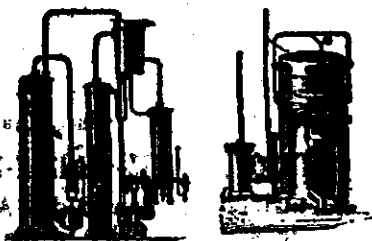
Atelier propriu pentru lucrări de aur și reparații de oroloage etc.

Comandele se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a. condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteleuri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fier cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Friderich Schintzel

fabrică de mezeluri,

salăm și cârnărie

în Nagyszeben—Hermannstadt
— Jungenwald-strasse No 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, carneți de hrean și frankfurt, caș de ficat, sarfala, etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vânzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la expediția cu poșta cât și cu trenul.

Haas = Károly

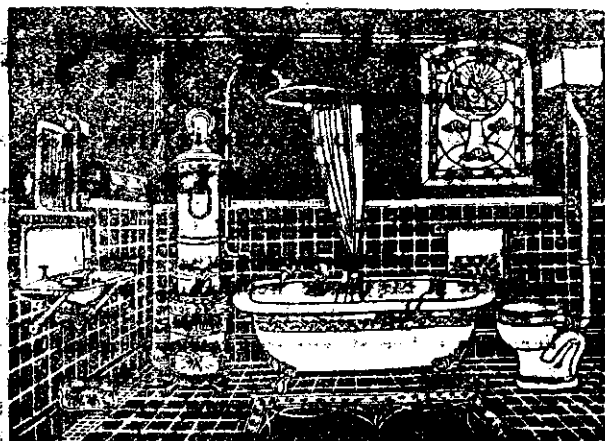
primul armurar și optician din Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pelângă garanție și prețuri moderate totfelul de reparații d. arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințos

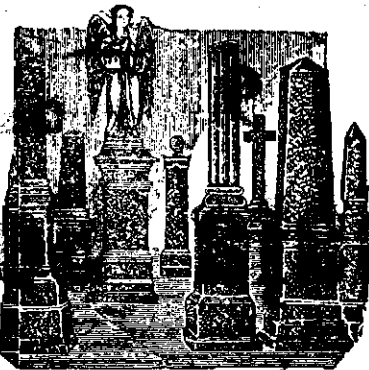
Max. Ruck, tinichigiu Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. zidiri, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firmei vane de scaldat. n toată mărimea ș.a.

Nagy József, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice de ori-ce mobile din marmor, grănit, sienit și marmor de labrador în Brașov—Brassó.

Primește spre efectuare orice lucrări de sculptură, precum și pietrii sepulcrale, monumente, mauzolee din orice fel de piatră. Comandele se execută grabnic și conștiințos.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

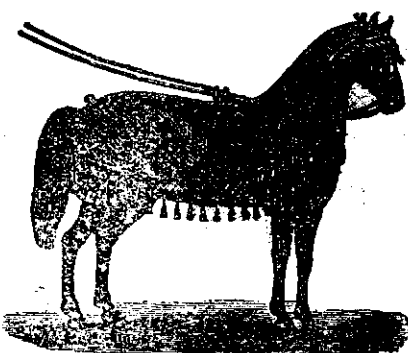
Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coasa reie sau mel nu se găsește între ele. Pentru trăsnicia fiocărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. — Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la magazin de coase „Koronagyémánt”

Lengyel Testvérek Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Milau Jorgovits

curelar, șelar și fabricant de geamantane în Timișoara-Centru Strada Jenőherczeg-u. 14. — (Lângă muzicantul Braun). — (Temesvár - Belváros).

Recomandă în atenția onor. public din localitate și jur, magazinul său bogat asortat în hamuri și tot ce e de lipsă la călărit, apoi geamantane și geanțe de diferite calități.

Mai departe recomandă bățurile, căpestrile și biciurile în cel mai favorabil preț. — Reparările se fac repede și la timpul cerut. — Comandele se execută prompt.

GYULAY KÁROLY

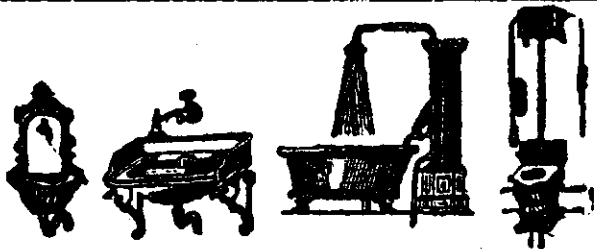
institut modern de fotografiare artistică

:: Timișoara—Temesvár, (Josefstadt) ::

Strada Hunyadi Nr. 5. — (Lângă Casina Délvidéki).

Efectuește: Tot-felul de fotografii.
 Picturi în olei. Acvarele. Pasteluri.
 Platinopie. Inmăriri după orice foto-
 grafie, în cel mai modern stil artistic.

**Apa-
ducte.**

Cei ce doresc apăducte leftine să se adreseze la antepriza lui
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.
 cunoscut atât în Budapesta cum și întreagă țara. Telefon Nr. 779.

— Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apăducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școale. — Specialist în sondaaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noni care nu reclamă spese și de fiecare

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măiestrii pietrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

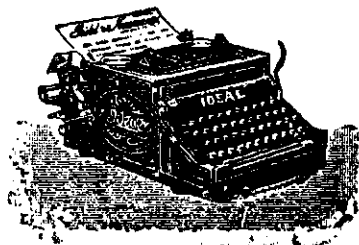
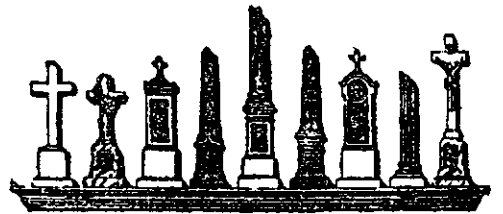
Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

Mașini de scris

IDEAL și ERICA.

GRAMOFONE**Mașini de cusut VERITAS.**

(fabricație proprie) și cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la mecanicul:

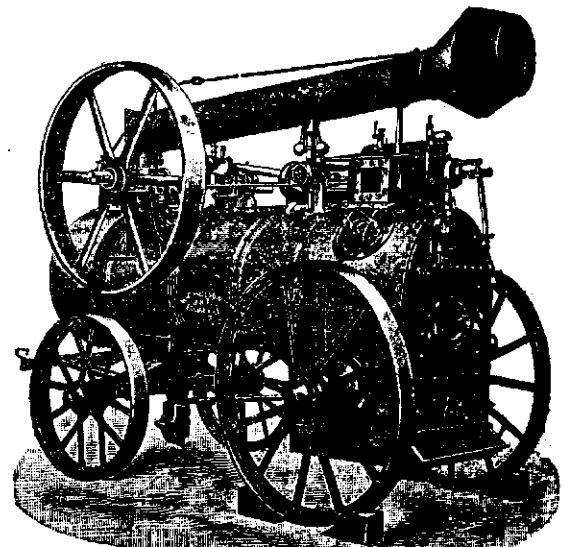
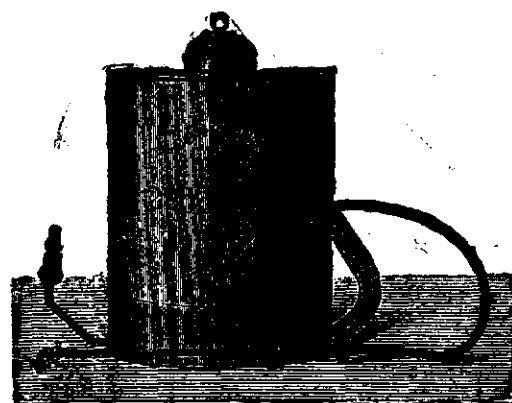
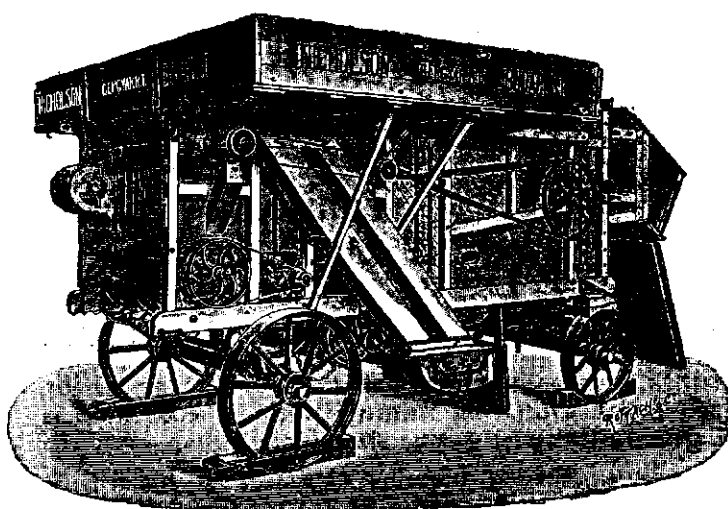
George Barthelmie, Brașov, Weisz Mihály-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier mecanic din Ardeal. Atelier p. reparat mașini speciale de scris, de orice sistem de aparate mecanice fine etc. Școală de scris cu mașina.

Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie. Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme și mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și cu platire în rate.

Cu garnituri pentru trieriat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem gratuit.